

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไผ่ตง

ประวัติความเป็นมา

ไผ่ไผ่ (Bamboo) เป็นพืชตระกูลหญ้าที่มีลำต้นเป็นไม้ (Woody Perennial) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตอบอุ่นและเขตร้อนที่มีลมมรสุมพัดผ่าน เนื่องจากไผ่ไผ่เป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในป่าดิบชื้น (Wet Evergreen) ป่าเบญจพรรณชื้น (Moist Deciduous) และป่าเบญจพรรณแล้ง (Dry Deciduous) จึงพบไผ่ไผ่หลายสกุล (Genera) เช่น Arundinaria Bambusa Thyrsostachys Phyllostachys Sasa Gigantochloa Oxytenanthera Dendrocalamus Cephalostachyum และ Melcanna¹ ในป่าเขตร้อนของทวีปเอเชีย เช่น พม่า ไทย อินโดจีน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย รวมทั้งในเขตอบอุ่นของทวีปเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น และไต้หวัน นอกจากนี้ยังพบไผ่ไผ่อีก 2-3 สกุล ในออสเตรเลีย และในป่าดิบชื้นของลาตินอเมริกา แถบประเทศ โคลัมเบีย เม็กซิโก บราซิล โบโตริโก ชิลี และอาร์เจนตินา

¹ สมาน รวยสูงเนิน และ นิตยา ภูริวิโรจน์กุล, ไผ่ไผ่, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิจัย กองอนุรักษ์ต้นน้ำ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ, 2527), หน้า 2

ตารางที่ 2.1

จำนวนสกุลและพันธุ์ไม้ไม้ในประเทศต่าง ๆ

สถานที่	จำนวนสกุล (Genera)	จำนวนพันธุ์ (Species)
ญี่ปุ่น	13	662
อินเดีย	12	136
ไทย	12	44
ไต้หวัน	11	28
พม่า	- *	42 *
มาเลเซีย	- *	52 *
ฟิลิปปินส์	8	30 *
อินโดนีเซีย	9	31 *

ที่มา : เฉลียว วัชรพุกก์, ไม้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คอมพิว
แอดเวอไทซิ่งค์, 2523), หน้า 4

* ตัวเลขประมาณการ

ศูนย์วิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับในประเทศไทย มีไม้ไผ่อยู่ประมาณ 12 สกุล (Genera) 44 ชนิด (Species) มีทั้งชนิดที่ขึ้นอยู่ในป่าตามธรรมชาติกระจายไปตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งปรากฏว่าไม้ไผ่จะขึ้นได้งอกงามดีในป่าผลัดใบ ซึ่งปริมาณพื้นที่ของป่าไผ่จะมีทั้งหมดประมาณ 15% ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีไม้ไผ่ที่ประชาชนทั่วไปนำมาปลูกไว้ตามสวนตามไร่ ปลูกไว้เป็นรั้วบ้าน และปลูกไว้เพื่อกันลม แล้วยังสามารถตัดลำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ด้วย

สำหรับไม้ตงที่เกษตรกรทั่วไปในจังหวัดปราจีนบุรีนิยมปลูกเป็นการค้า เพื่อตัดหน่อขายนั้น เป็นพันธุ์ไม้ไผ่ที่นำมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และเริ่มปลูกครั้งแรกที่บ้านหนองกระเจ็ด ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อประมาณ 80 ปีมาแล้ว ปรากฏว่าได้ผลเป็นอย่างดี จนกระทั่งต่อ ๆ มาได้มีผู้นิยมปลูกกันออกไปอย่างกว้างขวางในเขตจังหวัดใกล้เคียงได้แก่ จังหวัดจันทบุรี สระบุรี ระยอง นครนายก ชลบุรี และในปัจจุบันนี้การปลูกไม้ตงได้แพร่หลายไปเกือบทั่วทุกภาคในประเทศไทยแล้ว คิดเป็นพื้นที่ปลูกไม้ตงทั้งประเทศประมาณ 45,800 ไร่¹ โดยมีจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่เพาะปลูกที่สำคัญและให้ผลผลิตมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอประจันตคาม คิดเป็นพื้นที่ปลูกไม้ตงทั้งสิ้นในจังหวัดปราจีนบุรี ในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2528 ประมาณ 27,878 ไร่² ดังได้แสดงปริมาณพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่ให้ผลผลิต ตลอดจนปริมาณและมูลค่าผลผลิตหน่อไม้ไผ่ตงในจังหวัดปราจีนบุรีในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2528 ไว้ในตารางที่ 2.2

1 ที่มา : ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูล กองแผนงานและโครงการพิเศษ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ

2 ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 2.2

พื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตไม้ต่งของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปราจีนบุรี

ปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2528

อำเภอ	พื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ให้ ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่/ ปี)	ผลผลิตรวม (เมตริกตัน)	มูลค่าผลผลิตรวม ¹ (บาท)
เมืองปราจีนบุรี	14,800	13,100	1,800	23,580	70,740,000
สระแก้ว	4,000	2,500	1,500	3,760	11,280,000
ประจันตคาม	3,000	2,500	1,700	4,250	12,750,000
กบินทร์บุรี	2,860	1,600	1,500	2,400	7,200,000
นาดี	2,530	2,000	1,700	3,400	10,200,000
ศรีมहाโพธิ์	380	200	1,600	3,200	9,600,000
อรัญประเทศ	288	150	1,400	2,100	6,300,000
โคกปีบ	50	50	1,300	65	195,000
รวม	27,908	22,100	1,562.5	40,855	128,265,000

ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

1 มูลค่าประมาณการโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดปราจีนบุรี

ลักษณะทั่วไปของไผ่ตง

ชื่อสามัญโดยทั่วไปเรียกว่า ไผ่ตง ชื่อสามัญภาษาอังกฤษเรียกว่า Sweet Bamboo ชื่อทางพฤกษศาสตร์ เรียกว่า Dendrocalamus Asper¹ ในตอนต้นนักพฤกษศาสตร์ส่วนใหญ่จัดรวมให้อยู่ในวงศ์เดียวกับหญ้า คือ วงศ์ Gramineae แต่ต่อมานักพฤกษศาสตร์บางท่านได้พิจารณาเห็นว่า ไผ่ไผ่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากวงศ์หญ้าตรงที่มีลำต้นเป็นไม้ (ลำ) ที่แข็งแรง มีก้านใบ (Petiole) เห็นเด่นชัด ช่อดอกของไม้ไผ่ไม่มีกาบหุ้มเหมือนหญ้าอื่น ๆ ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ไผ่ไผ่มีกำเนิดมาก่อนหญ้าซึ่งมีวิวัฒนาการขึ้นมาภายหลัง สมควรที่จะยกฐานะขึ้นเป็นวงศ์หนึ่งต่างหากโดยให้ชื่อวงศ์ใหม่นี้ว่า Bambusaceae มีทั้งสิ้น 47 สกุล (Genera) แบ่งได้เป็น 1,250 ชนิด (Species)²

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ไผ่³

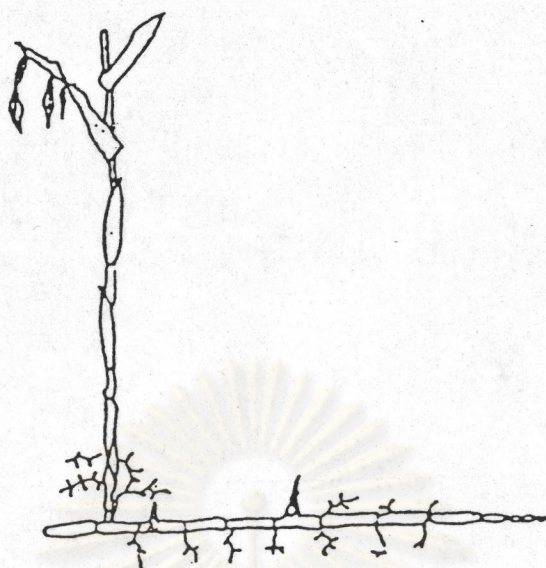
เหง้า (Rhizome)

เหง้าคือส่วนของลำต้นไม้ไผ่ที่อยู่ใต้ดิน เมื่อไม้โตเต็มที่แล้วส่วนนี้จะแตกสาขาออกไปเป็นต้นใหม่อีก แบ่งออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

¹ สอาด บุญเกิด, ไม้ไผ่บางชนิดในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร, 2528), หน้า 198

² ประจิม สุกสีเหลือง, ไม้ไผ่ในประเทศไทย ปัญหาพิเศษทางวนวัฒนวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517), หน้า 51

³ เฉลียว วัชรพุกก์, ไผ่, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คอมพิวแอตเวอไทยซิงค์, 2523), หน้า 69

รูปที่ 2.1 ลักษณะเหง้าชนิด Monopodial Rhizome ¹

รูปที่ 2.2 ลักษณะเหง้าชนิด Sympodial Rhizome ¹

¹ ที่มา : เฉลียว วัชรพุกก์, ไม้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คอมพิว
แอดเวอไทซิ่งค์, 2523), หน้า 6

1. Monopodial Rhizome เหง้าชนิดนี้มีลักษณะเรียวยาวและจะเจริญงอกงามออกไปตามแนวระดับ เหง้า Monopodial type นี้มีลักษณะการแตกหน่อ (Branching System) ที่สำคัญคือ ตาตรงส่วนปลายของข้อเหง้าจะเจริญเติบโตแทงหน่อโผล่เหนือพื้นดินกลายเป็นลำใหม่ และขณะเดียวกันตาที่เป็นส่วนปลายของข้อเหง้าก็จะเจริญกลายเป็นเหง้าใหม่ และมีระยะเกือบเท่ากับความยาวของเหง้าเดิม ส่วนในปีต่อ ๆ มาตาที่ข้อของเหง้าใหม่ก็จะเจริญเติบโตกลายเป็นลำใหม่ และตาที่เป็นส่วนปลายของข้อเหง้าก็จะเจริญเป็นเหง้าใหม่เช่นนี้เรื่อย ๆ ไป ส่วนระยะห่างระหว่างลำก็จะค่อนข้างคงที่แน่นอน ไม้ไผ่พวกนี้จะเจริญเติบโตในรูปของลำเดี่ยว ๆ (Running type) ตลอดไปทุกปี ตัวอย่างได้แก่พันธุ์ไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่ในเขตอบอุ่น เช่น ในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น (ดูรูปที่ 2.1 ประกอบ)

2. Sympodial Rhizome เหง้าชนิดนี้มีลักษณะสั้น มีขนาดใหญ่ และมีแขนงแตกออกไปจากด้านข้าง โดยมีส่วนโคนของแขนงติดอยู่กับรากเหง้า เรียกว่า คอเหง้า (Rhizome Neck) เหง้า Sympodial type นี้มีลักษณะการแตกหน่อ (Branching System) ที่สำคัญคือ ตาของเหง้าซึ่งมีอยู่หลายข้อจะพุ่งตัวแทงหน่อโผล่เหนือพื้นดินเจริญเติบโตกลายเป็นลำก่อน และในปีต่อ ๆ มาตาตรงตอนส่วนล่างของเหง้าลำดังกล่าว ซึ่งมีขนาดสั้นจะพุ่งตัวแทงหน่อโผล่เหนือพื้นดินกลายเป็นลำที่สอง และลำที่สาม เป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ ไป จนกระทั่งหนาแน่นเป็นกอ (Clump type) ในที่สุดไม้ทุกชนิดในประเทศไทยรวมทั้งไม้ตงและไม้ส่วนใหญ่ในเขตร้อนจัดอยู่ในพวกที่ขึ้นเป็นกอแทบทั้งสิ้น (ดูรูปที่ 2.2 ประกอบ)

กาบหุ้มลำ (Culm Sheath)

กาบหุ้มลำ ได้แก่ ส่วนที่หุ้มอยู่รอบลำต้นไม้ไผ่เมื่อไม้ไผ่ยังอ่อนอยู่เพื่อป้องกันราและเชื้อโรค เมื่อลำไม้ไผ่เจริญเติบโตเต็มที่แล้วกาบหุ้มลำนี้ก็หลุดออกไป แต่ก็มีไม้ไผ่บางชนิดที่กาบหุ้มลำไม่หลุดร่วงไปแม้ลำไม้ไผ่จะ

เจริญเติบโตมากแล้ว เช่น ไม้รวก (*Thyrostachys Siamensis* Gramble)
เป็นต้น กาบหุ้มลำนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

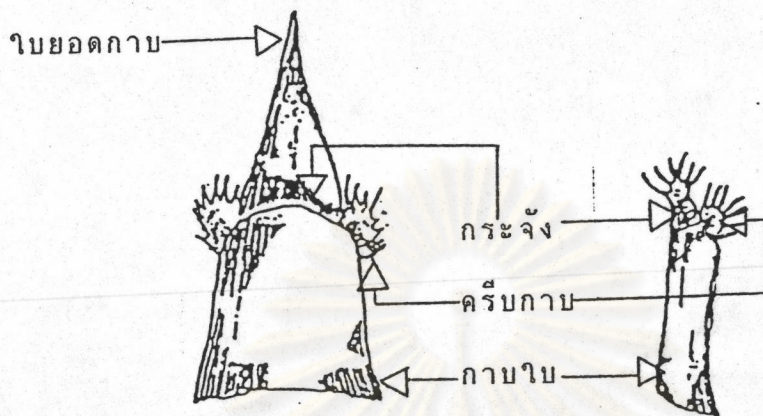
1. กาบ (Sheath) ได้แก่ ส่วนที่หุ้มอยู่รอบลำต้น อาจมีลักษณะหนาและแข็งกรอบ หรืออ่อนบางก็ได้ อาจมีขนคาย หรือไม่มีขนก็ได้ ขนาดอาจสั้นหรือยาวแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของไม้ไผ่ (ดูรูปที่ 2.3 ประกอบ)

2. ใบยอดกาบหรือหูกาบ (Sheath blade) ได้แก่ ส่วนปลายของกาบซึ่งมีลักษณะคล้ายใบแต่มีขนาดใหญ่และหนากว่า ระหว่างกาบและใบยอดกาบจะมีรอยต่อเรียกว่ากระจัง (Ligule) เสมอซึ่งอาจมีลักษณะเป็นขนยาวหรือสั้นก็ได้ หรือเป็นเยื่อบาง ๆ ก็ได้ แตกต่างกันไปตามชนิดของไม้ไผ่ นอกจากนี้แล้วตรงสองข้างของรอยต่อนี้จะมีครีบกาบ (Auricle) ซึ่งมีลักษณะเป็นครีบและมีขนขึ้นอยู่ด้วย (ดูรูปที่ 2.3 ประกอบ)

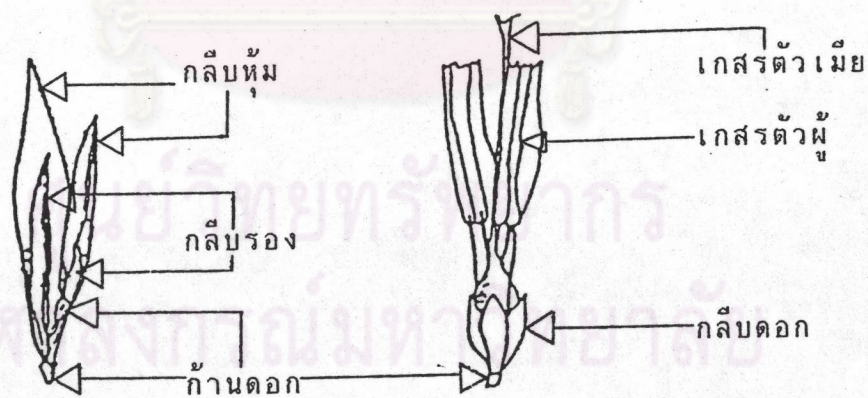
อนึ่ง ใบยอดกาบนี้ตามปกติจะหลุดร่วงไปพร้อมกันกับกาบ แต่ก็มีไม้ไผ่บางชนิดที่ใบยอดกาบจะหลุดร่วงไปก่อน

ดอก (floret)

ดอกไม้สกุลต่าง ๆ มีส่วนประกอบต่าง ๆ เหมือนกันเกือบทุกสกุล (Genera) และเนื่องจากส่วนต่าง ๆ ของดอกอยู่ใกล้ชิดกันมาก ทำให้ดอกไม้ไม่มีลักษณะผิดแปลกไปจากดอกของพันธุ์ไม้จำพวกหญ้าในวงศ์เดียวกัน กล่าวคือช่อดอก (Inflorescens) หนึ่ง ๆ จะมีกลุ่มดอก (Spikelet) อยู่หลายดอก และกลุ่มดอก (Spikelet) หนึ่ง ๆ ก็จะมีดอก (Floret) ดอกเดี่ยว หรือหลายดอกก็ได้ โดยที่โคนสุดของกลุ่มดอก (Spikelet) จะมีกลีบหุ้มกลุ่มดอก (Glume) หุ้มอยู่ ซึ่งโดยปกติจะมีอยู่ 2 กลีบ สำหรับดอก (Floret) แต่ละดอกจะมีก้านดอก (Rachilla) มีกลีบรองดอก (Palea) จำนวน 2 กลีบ

รูปที่ 2.3 ลักษณะกาบหุ้มลำ 1

รูปที่ 2.4 ลักษณะส่วนต่าง ๆ ของดอกไม้ 1

1 ที่มา : เฉลียว วัชรพุกข์, ไม้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คอมพิว
แอดเวอไทซิ่งค์, 2523), หน้า 7

และมีกลีบหุ้มดอก (Lemma) หุ้มกลีบต่าง ๆ ของดอกแต่ละดอกไว้โดยรอบ
(รูปที่ 2.4 ประกอบ)

สำหรับภายในของดอก (Floret) จะมีเกสรตัวผู้ (Stamen) อาจมีจำนวน 3 ก้านเกสร หรือ 6 ก้านเกสรก็ได้ ซึ่งแต่ละก้านเกสรอาจเชื่อมติดกันหรือแยกกันอยู่ เช่น เกสรตัวผู้ของไผ่ตงก็ได้ ส่วนปลายยอดของเกสรตัวผู้ส่วนที่พองโตและมีขนเรียกว่าอับเรณู (Anther) ส่วนเกสรตัวเมีย (Pistil) มักมีขนปกคลุมโดยตลอด ส่วนปลายยอดจะเป็นที่ตั้งของตุ่มเกสร (Stigma) มีลักษณะเป็นแฉก 2 หรือ 3 แฉก ตรงโคนจะพองออกเป็นรังไข่ (Ovary)
(รูปที่ 2.4 ประกอบ)

ผล

ผลของไม้ไผ่อาจมีลักษณะเป็น ผลชนิดเนื้อนุ่มและเปลือกอ่อน (เรียกว่า Berry) หรือชนิดเนื้อแข็งและเปลือกอ่อนแข็ง (เรียกว่า Nut) หรือชนิดเนื้อแข็งและเปลือกแข็งไม่ล่อน (เรียกว่า Caryopsis) แตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของไม้ไผ่

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไผ่ตง¹

สำหรับไผ่ตงเป็นไม้ไผ่ในสกุล *Dendrocalamus* เป็นไผ่ที่มีลำต้นใหญ่มากมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8-18 เซนติเมตร มีลักษณะสูงตรงโดยสูงถึง 20 เมตร เนื้อลำหนา ไม่มีหนาม ลักษณะของลำจะโตมากตรงโคนและเรียวเล็กไปหาปลาย ลำเมื่อยังอ่อนจะมีขนสีน้ำตาลละเอียด เมื่อลำแก่สีของลำจะเป็นสีเขียว ส่วนตรงโคนจะมีสีเทาปนขาวสลับกันเป็นลาย ใบมีขนาดใหญ่และยาวกว่าคือ กว้างประมาณ 1.5-3.5 เซนติเมตร และยาวประมาณ

¹ สอาด บุญเกิด, ไม้ไผ่บางชนิดในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร, 2528), หน้า 198

20-30 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบสากและคม หลังใบไม่มีขน แต่อาจจะมีขนอ่อนอยู่ทั่วไปตามท้องใบ หน่อไผ่ตงมีขนาดใหญ่ น้ำหนักของหน่อ โดยเฉลี่ยประมาณ 3-10 กิโลกรัม หน่อที่มีสีน้ำตาล สำหรับช่อดอกของ ไผ่ตงมีช่วงระหว่างดอก (Rachilla) สั้นมาก กลุ่มดอก (Spikelet) มีดอก อยู่ย่อยดอก โดยดอกที่ปลายกลุ่มจะเจริญเต็มที่ ก้านเกสรตัวผู้ (Stamen) แยก ออกจากกัน และผลมีลักษณะเป็นรูปกระสวยมีเปลือกบางและแข็ง

ชนิดพันธุ์และลักษณะประจำของไผ่ตงแต่ละพันธุ์ที่นิยมปลูก

ในการจำแนกพันธุ์ไผ่ตงจะใช้ลักษณะที่แตกต่างกันของ ขนาด สี และ ความยาวของลำต้น ลักษณะของการแตกกิ่งแขนง ขนาด สี ปริมาณของใบ และลักษณะทรงพุ่ม ขนาด สี ลักษณะเนื้อ รสชาติ และ น้ำหนักของหน่อ จากการศึกษابปรากฏว่ามีไผ่ตงอยู่ 4 พันธุ์ ซึ่งเกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรีนิยม ปลูกคือ ตงหม้อ หรือ ตงใหญ่ ตงดำ หรือ ตงจีน ตงเขียว และ ตงหนู ¹

ลักษณะประจำของไผ่ตงแต่ละพันธุ์ ²

1. พันธุ์ตงหม้อ หรือตงใหญ่

ลำต้น

ไผ่ตงหม้อมีลำต้นขนาดใหญ่มาก และสูงตรง ยาวกว่า 10 เมตร ขึ้นไปเส้นรอบวงที่โคนลำมีขนาดประมาณ 20 นิ้ว การแตกกิ่งแขนงมีลักษณะเป็น แขนงเดี่ยว

¹ ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

² สุภาวดี ภัทรโกศล, การปลูกไผ่ตง, (ศูนย์ส่งเสริมและ ฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2528), หน้า 14-17

ใบ

ใบมีปริมาณน้อย สีของใบเป็นสีเขียว เส้นกลางใบนูนเห็นเด่นชัด

หน่อ

หน่อมีขนาดใหญ่มาก หน่อที่สมบูรณ์เต็มที่จะมีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 5-10 กิโลกรัมต่อหน่อ สีของกาบหน่อจะดำสนิทคล้ายกันหม้อ บนกาบหน่อมีขนค่อนข้างละเอียด รอยต่อของกาบแต่ละกาบจะมีสีดำอมม่วง หน่อจะมีเนื้อสีขาวหยาบและแข็ง มีรสหวาน ใบยอดกาบ (หูกาบ) ที่ส่วนยอดของหน่อมีขนาดใหญ่กว่าทุกพันธุ์ ช่วงการออกหน่อจะอยู่ประมาณช่วงกลางฤดูฝน (กรกฎาคม-สิงหาคม) ซึ่งเป็นช่วงการออกหน่อที่สั้นมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ

ไผ่ตงหม้อนี้ เป็นพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ จึงได้ชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "ตงใหญ่" จึงต้องใช้ระยะปลูกกว้างกว่าพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งระยะที่เหมาะสมคือ 8 x 8 เมตร ไร่หนึ่งจะปลูกได้ 25 ต้น¹ ไผ่ตงหม้อเป็นไผ่ที่มีการแตกกิ่งแขนงน้อย - ทำให้การขยายกอไม่ดี ปริมาณหน่อที่แตกออกมาในแต่ละปีน้อย และมีระยะการออกหน่อสั้นดังกล่าวแล้ว ทำให้เกษตรกรไม่นิยมปลูกมากนัก แต่ตงหม้อจะเหมาะสำหรับปลูกเพื่อใช้ประโยชน์จากลำมากกว่า เนื่องจากขนาดของลำใหญ่และยาว และมีลักษณะตรง

2. พันธุ์ตงดำ หรือตงเงิน หรือ ตงกลางลำต้น

ไผ่ตงดำมีลำต้นขนาดเล็กและสั้นกว่าไผ่ตงหม้อ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 9-12 เซนติเมตร มีสีเขียวเข้มอมดำ สำหรับกิ่งแขนงที่ใช้ทำพันธุ์ของไผ่ตงดำ จะเป็นสีเขียวเข้ม มีนวลแป้งสีขาวจับอยู่บริเวณปล้อง

1

ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

ใบ

ใบมีสีเขียว มีขนาดใหญ่และหนา มองเห็นร่องใบได้ชัดเจนกว่าไม้ดงพันธุ์อื่น ๆ (ดูรูปที่ 2.5 ประกอบ)

หน่อ

หน่อมีคุณภาพดีมาก กล่าวคือ มีรสดีหวานกรอบและไม่ขม เนื้อมีสีขาวและนุ่ม ขนาดของหน่อปานกลาง แต่ละหน่อจะมีน้ำหนักประมาณ 3-6 กิโลกรัม สีของกาบหน่อไม่ดำสนิท เป็นสีน้ำตาลเข้มปนดำ มีขนละเอียด (ดูรูปที่ 2.6 ประกอบ) ช่วงการออกหน่อของไม้ดงดำจะอยู่ในช่วงฤดูฝน แต่จะมีหน่อออกมากในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ซึ่งเป็นกลางฤดูฝน ส่วนในช่วงต้นและปลายฤดูฝนไม้ดงดำจะออกหน่อลดลง

ปรากฏว่าไม้ดงดำนี้เป็นไม้ดงพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกกันมากในจังหวัดปราจีนบุรี และขณะนี้กำลังแพร่หลายไปในจังหวัดอื่นเกือบทั่วทุกภาคของประเทศไทย เนื่องจากมีรสชาติดีและให้ผลผลิตสูงดังกล่าว ทำให้เป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นอย่างมากและเป็นพันธุ์ที่ชาวสวนใช้ทำไม้ดงหมก ซึ่งเรียกว่าไม้ดงหวาน จะขายได้ราคาสูงกว่าดงธรรมดาที่ไม่ได้หมกถึง 1-2 เท่าตัว

ไม้ดงดำนี้เป็นพันธุ์ที่มีขนาดของลำต้นปานกลาง ระยะปลูกที่เหมาะสมในพื้นที่ที่มีสภาพดินดี มีแร่ธาตุอาหารพืชสมบูรณ์คือ 8 x 8 เมตร¹ ซึ่งไร่หนึ่งจะปลูกได้ 25 ต้น เช่นเดียวกับดงหม้อ หรือในสภาพดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางหรือต่ำ อาจใช้ระยะปลูก 6 x 6 เมตร เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และขณะนี้นักวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตร จังหวัดปราจีนบุรี กำลัง

1 ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.5 ลักษณะใบไม้ตงดำ

รูปที่ 2.6 ลักษณะหน่อไม้ตงดา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทดลองปลูกระยะประมาณ 4 x 6 เมตร¹ เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนกอต่อไร่ และใช้พื้นที่เพาะปลูกได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังทำให้ไม้มีลำต้นตรง และสามารถป้องกันการหักล้มของลำต้นเนื่องจากลมได้อีกด้วย แต่ระยะปลูกที่ใช้ 4 x 6 เมตรนี้ จะต้องมีการปฏิบัติดูแลรักษาเป็นอย่างดี โดยต้องมีการตัดแต่งกอ และให้ปุ๋ยที่ถูกต้องวิธีจึงจะได้ผลดี

3. พันธุ์ตงเขี้ยว

ลำต้น

ขนาดลำต้นของไม้ตงเขี้ยวจะเล็กและสั้นกว่าไม้ตงดำเล็กน้อย มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5-12 เซนติเมตร ลำต้นมีสีเขี้ยวเข้มจืดกว่าไม้ตงพันธุ์อื่น ๆ และมีผิวเรียบเป็นมัน มีใบและกิ่งแขนงมาก ตั้งแต่โคนลำต้นจนถึงปลายลำต้นทำให้สามารถใช้กิ่งแขนงมาปักชำขยายพันธุ์ได้ดี การขยายกอดี ลักษณะกิ่งแขนงของไม้ตงเขี้ยวจะมีสีเขี้ยวสดกว่า และมีขนาดใหญ่กว่าไม้ตงดำ

ใบ

ใบมีสีเขี้ยวเข้มจืดกว่าไม้ตงพันธุ์อื่น ๆ ขนาดของใบเล็กและบาง ผิวใบเรียบ

หน่อ

หน่อมีขนาดเล็กกว่าพันธุ์ตงใหญ่และตงกลาง มีน้ำหนักประมาณ 1-4 กิโลกรัม สีของกาบหน่อจะดำสนิทเหมือนตงหม้อ และมีขนหยาบ เนื้อเป็นสีขาวอมเหลือง หยาบและมีเส้นมากกว่าตงดำ มีรสหวานอมขื่นเล็กน้อยทำให้ขายได้ราคาต่ำ อย่างไรก็ตามพันธุ์ตงเขี้ยวก็ยังเป็นที่นิยมปลูกไม้แพพันธุ์ตงดำ แม้จะให้หน่อไม่มากเท่าพันธุ์ตงดำ เนื่องจากไม้ตงเขี้ยวสามารถทนน้ำและความ

¹ ที่มา : ฝ่ายวิชาการ เกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

แห้งแล้วได้ดีกว่าตงดำและยังมีการขยายกอที่ตั้งได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากลำไ้ และนอกจากนี้ยังมีช่วงการออกหน่อถึงสองช่วง โดยช่วงแรกจะออกตอนต้นฤดูฝน (พฤษภาคม-มิถุนายน) และช่วงหลังจะออกตอนปลายฤดูฝน (ตุลาคม-พฤศจิกายน) ซึ่งเป็นช่วงที่มีไผ่ตงออกสู่ตลาดน้อย ทำให้ได้ราคาสูง

ไผ่ตงเขียวเป็นไผ่ที่มีลำต้นขนาดกลาง ทำให้สามารถย่นระยะปลูกให้แคบลงได้โดยอาจใช้ระยะ 6 x 6 เมตร หรือ 6 x 8 เมตร ทำให้สามารถปลูกได้ 35-45 ต้นต่อไร่¹

4. พันธุ์ตงหนุ หรือ ตงเล็ก

ลำต้น

ขนาดลำต้นไผ่ตงหนุจะเล็กและเตี้ยกว่าไผ่ตงเขียว จึงนับว่าเป็นพันธุ์ที่เล็กที่สุดในบรรดาพันธุ์ไผ่ตงที่นิยมปลูกกัน ลำต้นมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-6 เซนติเมตรเท่านั้น สีของลำเป็นสีเขียวเข้มอมดำ มีการขยายกอดี

หน่อ

หน่อมีขนาดเล็กกว่าพันธุ์ตงใหญ่และตงกลาง มีน้ำหนักประมาณ 1-3 กิโลกรัม จากการศึกษาปรากฏว่าเกษตรกรไม่นิยมปลูกไผ่ตงพันธุ์นี้ในจังหวัดปราจีนบุรีเป็นการค้า เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่หายากและให้ผลผลิตน้อยกว่าไผ่ตงพันธุ์อื่น ๆ แต่เหมาะในการปลูกเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและขายปลีกในท้องถิ่นเท่านั้น

เนื่องจากพันธุ์ตงหนุเป็นไผ่ตงที่มีขนาดเล็กที่สุดดังกล่าว ทำให้สามารถย่นระยะปลูกจาก 6 x 6 เมตร มาเป็น 4 x 4 เมตรได้ ทำให้สามารถปลูกได้ถึง 60-100 ต้นต่อไร่¹ แต่ยังไม่เป็นที่นิยมปลูกกัน เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่หายาก และให้ผลผลิตน้อยกว่าไผ่ตงพันธุ์อื่น ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

¹ ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

ขั้นตอนการทำสวนไผ่ตง

1. การเลือกทำเลที่ปลูกและการเตรียมดิน ¹

เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อปริมาณผลผลิต และคุณภาพของหน่อไม้ไผ่ตง
เกษตรกรจึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ดิน โครงสร้างของดินมีความสำคัญในการปลูกไผ่ตงมาก
โครงสร้างของดินที่เหมาะสมควรเป็นดินร่วนปนทราย เพราะไผ่ตงต้องการ
ธาตุซิลิคอนในการสร้างเปลือกลำต้นแข็งแรงแรงและสูงตรง
นอกจากนี้ควรจะมีอินทรีย์วัตถุสูง เช่น ธาตุไนโตรเจน และ โบแทส เข้ม
เพื่อให้ไผ่ตงออกหน่อตงและหน่อมีรสชาดี พื้นที่ที่เหมาะสมควรจะเป็นพื้นที่ราบ
หรือพื้นที่เชิงเขาที่น้ำท่วมไม่ถึง และมีการระบายน้ำได้ดี มีความชื้นพอเหมาะ
มีละน้ไผ่ตงอาจจะเน่าตายได้ และถ้าทำได้ควรให้มีการรดน้ำเข้ามาในแปลง
เพาะปลูกได้ เพื่อเพิ่มความชื้นและละลายปุ๋ยให้แก่ไผ่ตง ในกรณีพื้นที่นั้นค่อนข้าง
แห้งแล้งเกินไปสำหรับการปลูกไผ่ตง กล่าวคือ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า
1,000 มิลลิเมตร

สำหรับในประเทศไทย เกษตรกรสามารถปลูกไผ่ตงได้ในดินเกือบทุก
ชนิด แต่ในสภาพพื้นที่และสภาพอากาศที่แตกต่างกัน อาจทำให้รสชาติของไผ่ตง
เปลี่ยนแปลงไปได้

1.2 ชนิดพันธุ์ไม้ที่ขยอยู่ ชนิดพันธุ์ไม้ที่ขยอยู่ควรเป็นพืชตระกูลถั่ว
ไม่ว่าจะเป็นพืชคลุมดิน ไม้พุ่ม หรือไม้ยืนต้น เพราะพืชตระกูลถั่วมีปมแบคทีเรีย

¹ กนอม เปรมรัศมี และ ประสาน บำรุงราษฎร์, ไม้ไผ่ลำดับ 1
การปลูกบำรุงและการจัดการ, (สำนักงานโครงการสำรวจวัตถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษ
กรมป่าไม้, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 17-18

ในรากที่สะสมธาตุไนโตรเจน อันเป็นธาตุอาหารที่ไม้ต้องการ สามารถช่วยในการเจริญเติบโตของไม้ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามในการปลูกไม้ต่งนั้นอาจทำได้ทั้งในพื้นที่ที่เคยปลูกพืชอื่นหรือไม้ต่งมาก่อน หรืออาจเป็นป่าเปิดใหม่ก็ได้ ซึ่งหากเป็นป่าเปิดใหม่ก็จะต้องมีการหักล้างทางพง โดยเกษตรกรจะทำการบุกเบิกป่าโดยการตัดพันธุ์ไม้ที่ไม่ต้องการออก ทำการขุดตอไม้หรือทำการเผาแต่ไม่จำเป็นต้องถางพันธุ์ไม้เดิมออกหมด เพราะพันธุ์ไม้เดิมนั้นนอกจากจะช่วยให้ร่มเงาและลดความร้อนแก่ต้นไม้และช่วยกันน้ำระเหยจากดินในฤดูร้อนแล้วยังช่วยป้องกันลมได้อีกด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพันธุ์ไม้เดิมเป็นพืชตระกูลถั่วก็จะช่วยให้ธาตุอาหารไนโตรเจนแก่ต้นไม้ต่งกล่าวแล้ว

2. การเตรียมพันธุ์และการขยายพันธุ์ไม้ต่งสำหรับปลูก

ไม้ต่งสามารถขยายพันธุ์ได้ ทั้งโดยอาศัยเพศโดยทางเมล็ดและโดยไม่อาศัยเพศโดยทางเหง้า ลำ และกิ่งแขนง การขยายพันธุ์แบบใช้เมล็ดนั้นไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากเมล็ดส่วนใหญ่ของไม้ต่งจะไม่สมบูรณ์ ทำให้เปอร์เซ็นต์การงอกต่ำ นอกจากนี้ช่วงการออกดอก (Flowering) ไม่นาน บางครั้งอาจพบในระยะที่เพิ่งปลูกใหม่เพียง 2-3 ปี แต่บางครั้งอาจกินเวลานานหลายสิบปี เกษตรกรส่วนใหญ่จึงหันมาใช้การขยายพันธุ์วิธีอื่นแทน เช่น การใช้กิ่งแขนง เหง้า ลำ (ปล้องกิ่งตัด) ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดี รวดเร็ว และสะดวกกว่าวิธีที่ได้ผลดีและเป็นที่นิยมมากในหมู่เกษตรกรในจังหวัดปราจีนบุรีคือ การปักชำกิ่งแขนง เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อยและได้ผลดีมากกว่า ในที่นี้จึงแบ่งการขยายพันธุ์ไม้ต่งออกเป็น 4 วิธีคือ

2.1 การใช้เมล็ด¹ วิธีนี้เหมาะที่จะใช้ขยายพันธุ์ในกรณี

¹ ประจิม สุกสีเหลือง, ไม้ไผ่ในประเทศไทย ปัญหาพิเศษทางวนวัฒนวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517), หน้า 61

ต้องการปรับปรุงพันธุ์ไม้ต่งให้ดีขึ้นเท่านั้น เพราะยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่ายมากและ
 ช่วงการออกดอกของไม้ต่งไม่แน่นอนดังได้กล่าวแล้ว ทำให้การกะระยะเวลา
 ไม้ปลูกต้อง และบางครั้งต้องรอให้ไม้ต่งออกดอกนานถึง 30-40 ปี ตามปกติ
 ไม้ต่งจะเริ่มออกดอกในเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ แล้วเมล็ดจะเริ่มแก่และ
 ร่วงหล่นลงสู่พื้นดินในช่วงประมาณเดือนมีนาคม-เมษายน เกษตรกรจะต้อง
 ทำการรวบรวมเมล็ดที่แก่ๆไปเพาะในกะบะหรือในแปลงเพาะ ซึ่งในการ
 ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดจะกระทำได้ทั้ง 2 กรณี โดยมีขั้นตอนการเพาะเมล็ดดังนี้คือ

2.1.1 การเตรียมดินในกะบะหรือในแปลงเพาะ ดินที่
 เหมาะสมในการใช้เพาะเมล็ดควรเป็นดินร่วนปนทราย หรือผิวดิน ซึ่งมีอยู่ตาม
 ป่าไม้ธรรมชาติทั่ว ๆ ไป และเพื่อให้ได้ผลแน่นอนควรจะทำการคว่ดินนั้น
 เสียก่อน เพื่อทำลายเชื้อโรคและราต่าง ๆ ที่อาจมีอยู่ในดินให้หมดไป

2.1.2 การเพาะเมล็ด หลังจากเตรียมดินในกะบะหรือใน
 แปลงเพาะแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็นำเมล็ดไม้ต่งวางลงในกะบะหรือแปลงเพาะที่เตรียม
 ไว้แล้ว โดยอาจจะหว่านตามแนวยาวหรือหว่านทั่ว ๆ ไปก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้อง
 คำนึงถึงความสะดวกในการถอนกล้าเพื่อย้ายชำต่อไปด้วย ภายหลังจากหว่าน
 เมล็ดไม้ต่งเรียบร้อยแล้ว ก็ทำการรดน้ำโดยใช้ฝักบัวพวย รดน้ำให้ทั่วทั้งกะบะหรือ
 แปลงเพาะ จากนั้นใช้ทรายละเอียดโรยทับเมล็ดอีกชั้นหนึ่ง เพื่อกันมิให้เมล็ด
 ไหลหรือกระเด็นออกจากกะบะหรือแปลงเพาะในขณะรดน้ำได้ ในช่วงที่เมล็ด
 ไม้ต่งอยู่ระหว่างการเพาะนี้จะต้องทำการรดน้ำทุกเช้าเย็น แล้วเมล็ดจะเริ่มออก
 ออกเป็นกล้าไม้เล็ก ๆ ประมาณ 7-10 วัน ภายหลังจากหว่านเมล็ดแล้ว ใน
 ระยะนี้ต้องคอยดูแลฉีดยาป้องกันพวกเชื้อราและแมลงต่าง ๆ ที่อาจจะมาทำอันตราย
 แก่กล้าไม้ที่ยังอ่อนอยู่ รวมทั้งต้องคอยดูแลถอนวัชพืชออกด้วย

2.1.3 การย้ายชำ หลังจากที่กล้าไม้ต่งเริ่มงอกจากเมล็ด

ประมาณ 3-4 สัปดาห์ ก็เริ่มทำการย้ายชำกล้าไผ่ดังกล่าวลงถุงพลาสติก ซึ่งขนาดที่เหมาะสมคือ ขนาดกว้าง 4 นิ้ว ยาว 8 นิ้ว หรือ ขนาดกว้าง 5 นิ้ว ยาว 9 นิ้ว ภายในถุงพลาสติกจะบรรจุดินชนิดเดียวกับที่ใช้ในการเพาะเมล็ด คือ ดินผิวนหรือดินร่วนปนทราย ไม่ควรจะใช้ดินเหนียวหรือทรายล้วนเพราะดินเหนียวจะทำให้การระบายน้ำไม่ดี ดินมักเกาะจับกันแน่น ทำให้กล้าไผ่เน่าตายได้ ส่วนทรายล้วนนั้นมักจะไม่สะดวก ในการขนย้ายตอนนำไปปลูก เพราะทรายมักจะร่วงหล่นออกจากถุงพลาสติกได้ง่าย ทำให้กล้าไผ่เหี่ยวเฉาทันที จึงควรจะให้มีเปอร์เซ็นต์ของดินเหนียวปนอยู่บ้างเล็กน้อย ในระยะนี้จะต้องรดน้ำกล้าไผ่เช่นเดียวกัน อาจะรดน้ำทุก 2 หรือ 3 วัน แล้วแต่ความเหมาะสมและสภาพของดินฟ้าอากาศ ส่วนระยะเวลาในการชำกล้าไผ่ที่เหมาะสมนั้นควรจะเป็นช่วง 6 เดือนถึง 12 เดือน เพราะกล้าไผ่ในระยะนี้จะแก่เต็มที่และพร้อมที่จะเจริญเติบโตทุกขณะ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่และความชื้นเป็นหลักอีกด้วย กล่าวคือ ถ้าพื้นที่นั้นมีความชื้นดีก็อาจจะทำการย้ายปลูกหลังจากชำกล้าไผ่แล้วเพียง 3-6 เดือนก็ได้

2.2 การใช้เหง้า¹ เป็นการใช้ส่วนของตอกับเหง้าในการขยายพันธุ์หรือที่เรียกว่าการแยกกอ การขยายพันธุ์โดยวิธีนี้ได้ผลดีกับพันธุ์ไม้ไม่แทบทุกชนิด โดยก่อนอื่นต้องทำการคัดเลือกกล้าแม่อายุประมาณ 1-2 ปี ตัดลำไว้เหลือตอสูงประมาณ 35-50 เซนติเมตร แล้วจึงทำการขุดเหง้ากับตอนั้นแยกออกจากกอแม่เดิม โดยระวังอย่าให้ตาที่เหง้าแตกเสียหายได้ แล้วนำเหง้าพร้อมด้วยตอดังกล่าวไปชำไว้ในแปลงเพาะชำเสียก่อน ซึ่งระยะเวลาในการ

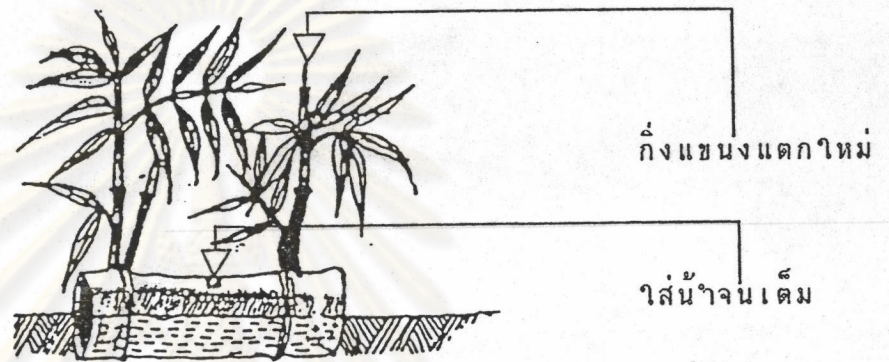
¹ กนอม เปรมรัตน์ และ ประสาน บำรุงราษฎร์, ไม้ไผ่ลำดับ 1 การปลูกบำรุงและการจัดการ, (สำนักงานโครงการสำรวจวัตถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษ กรมป่าไม้, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 19-20

เพาะชำไม่ควรเกิน 12 เดือน เพราะถ้านานกว่านั้นก็มักจะก่อให้เกิดความยุ่งยากในการย้ายไปปลูก ซึ่งอาจทำให้ลำเก่าหรือหน่อใหม่เหี่ยวเฉาตายได้ง่าย หรืออาจนำไปปลูกโดยตรงในหลุมปลูกที่เตรียมไว้แล้วก็ได้

การขยายพันธุ์วิธีนี้จะให้ผลดี เพราะจะได้เหง้าแม่ที่สะสมอาหารอยู่มากจึงให้หน่อที่แข็งแรงและได้หน่อเร็วกว่าวิธีที่ใช้กิ่งแขนงหรือใช้ลำ แต่ไม่นิยมกันในหมู่เกษตรกร เพราะเหง้าแต่ละเหง้าจะให้หน่อได้ไม่ต่ำกว่า 3-5 หน่อในแต่ละปี การใช้เหง้าไปขยายพันธุ์จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลงมาก

2.3 การใช้ลำ (ปล้องกิ่งตัด)¹ ทำได้โดยทำการคัดเลือกลำไผ่ที่มีอายุประมาณ 1 ปีแล้วตัดท่อนอกเป็นปล้อง ๆ ให้แต่ละปล้องมีข้อติดอยู่ 2 ข้อ จากนั้นเจาะรูตรงกึ่งกลางปล้องทุกปล้อง เพื่อหล่อน้ำลงไปให้เต็ม รอนกึ่งข้อออกให้หมด หรือตัดออกให้เหลือเพียง 2-3 นิ้ว ข้อที่ระวางคืออย่างให้ตาข้อที่ 2 ของปล้องเสียหายได้แล้วจึงนำปล้องไผ่ดังกล่าวนี้ไปชำในแปลงเพาะชำโดยวางเรียงตามแนวขนานกับพื้นดิน แล้วใช้ดินกลบที่ข้อที่ 2 ของปล้องไผ่ทุกปล้อง โดยเว้นรูตรงกลางเอาไว้เท่านั้น การเพาะชำโดยวิธีใช้ลำหรือปล้องกิ่งตัดนี้ เกษตรกรจะต้องคอยดูแลรดน้ำทุก ๆ วัน เพื่อให้มีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ หลังจากนั้นประมาณ 2 สัปดาห์ ตาที่ข้อของปล้องก็จะแทงหน่อโผล่ขึ้นมาเหนือพื้นดิน จากนั้นก็คอยดูแลรักษาหน่อต่อไปให้พ้นจากพวกเพลี้ยและรา เพื่อรอให้รากและหน่อเจริญเติบโตเต็มที่อีกประมาณ 6 เดือนถึง 12 เดือนขึ้นอยู่กับความชุ่มชื้นของพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลูก โดยทั่ว ๆ ไปจะใช้เวลาประมาณ 12 เดือน (ดูวิธีการขยายพันธุ์โดยการใช้ลำหรือปล้องกิ่งตัดได้ในรูปที่ 2.7)

¹ ถนน เปรมรัศมี และ ประสาน บำรุงราษฎร์, ไม้ไผ่ลำดับ 1 การปลูกบำรุงและการจัดการ, (สำนักงานโครงการสำรวจวัตถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษ กรมป่าไม้, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 19-20

รูปที่ 2.7 การขยายพันธุ์โดยใช้ลำหรือปล้องกิ่งตัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การขยายพันธุ์โดยวิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมในหมู่เกษตรกรนัก เนื่องจากต้อง
เสียเวลานานถึง 12 เดือน แล้วยังต้องเสียล่ามที่เลี้ยงเหง้า เพื่อออกหน่อ
ต่อไปด้วย

2.4 การใช้กิ่งแขนง¹ กิ่งแขนงคือกิ่งที่แตกออกมาจากตา
บริเวณข้อตรงลำต้น การขยายพันธุ์โดยใช้กิ่งแขนงเป็นที่นิยมมากของเกษตรกร
ในจังหวัดปราจีนบุรี เพราะไม้ตั้งเป็นไม้ที่ไม่มีโคนกิ่งหรือแขนงใหญ่ จึงให้ผลดี
สะดวก รวดเร็ว และประหยัด การขยายพันธุ์วิธีนี้ทำได้โดยการคัดเลือกตัด
กิ่งแขนงจากข้อของลำที่มีอายุ 1-2 ปี และเป็นแขนงที่มีอายุประมาณ 4-5 เดือน
ซึ่งแก่พอที่จะเอามาเพาะชำได้ โดยดูได้จากรากของแขนงที่อยู่ติดกับลำต้นจะมีสี
น้ำตาล ปกติไม้ตั้งจะมีแขนงหรือกิ่งที่แตกออกไปจากข้อของลำตั้งแต่ 3-6 กิ่ง
หรือแขนง เป็นอย่างต่ำและที่โคนแขนงจะมีรากแตกออกมาแบบรากอากาศอยู่แล้ว
ก็อาจจะนำไปปลุกในทันทีโดยตรงเลยก็ได้ หรืออาจจะชำในแปลงเสียก่อน
อย่างน้อย 1 ปี เพื่อให้ระบบรากได้เจริญเติบโตแข็งแรง แดกกิ่งและใบใหม่
แล้วจึงค่อยย้ายปลุกในพื้นที่ตอนต้นฤดูฝนถัดไป ก็จะทำให้ได้ผลดีกว่าเพราะ
การนำแขนงหรือกิ่งไปปลุกในทันทีโดยตรงนั้นมักจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร และใน
กรณีพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลุกนั้นมีความชุ่มชื้นไม่เพียงพอ ก็จะทำให้กิ่งแขนงไม่
สามารถตั้งตัวได้ จึงไม่ค่อยมีเกษตรกรสนใจการนำกิ่งแขนงไปปลุกโดยตรง
มากนัก ส่วนมากใช้วิธีชำแขนงไว้ก่อนในแปลงเพาะชำที่ได้เตรียมไว้เป็นอย่างดี
อย่างน้อย 1 ปี เสียก่อนจึงค่อยย้ายปลุกภายหลัง ข้อพึงระมัดระวังในการ
เตรียมแขนงหรือกิ่งก็คือ ต้องพยายามตัดแยกแขนงออกจากลำโดยให้ได้รับความ

¹ สุภาวดี กัทรโกศล, การปลูกไม้ตั้ง, (ศูนย์ส่งเสริมและ
ฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน,
2528), หน้า 22-23

กระทบกระเทือนน้อยที่สุด โดยต้องตัดให้ชิดลำที่สุดให้มีรากติดไปกับแขนง และ
ระมัดระวังไม่ให้ตาที่แต่ละข้อเสียหาย โดยเฉพาะตาตรงส่วนโคนของแขนงซึ่ง
แตกหน่อกลายเป็นหน่อและลำใหม่ต่อไป ตามปกติเกษตรกรจะเลือกตัดกิ่งแขนง
เพื่อปักชำภายหลังฤดูกาลตัดเก็บหน่อสิ้นสุดลงแล้วคือ ช่วงประมาณเดือนกันยายน
ถึงเดือนตุลาคมของทุก ๆ ปี แต่การปักชำกิ่งแขนงปักชำจะได้ผลดีก็จะต้องขึ้นอยู่กับ
การเลือกกิ่งแขนงและการปฏิบัติดูแลกิ่งแขนงในแปลงเพาะชำ

2.4.1 ข้อที่ควรพิจารณาในการคัดเลือกกิ่งแขนงที่เหมาะสม
ในการขยายพันธุ์มีดังนี้คือ

2.4.1.1 เป็นกิ่งแขนงที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
ประมาณ 1 ถึง 1 นิ้วครึ่ง

2.4.1.2 ใบชิ่ง (ใบที่ยอด) คลี่แล้ว กาบหุ้มตา
หลุดหมดแล้ว และรากของแขนงได้เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหรือสีเหลืองอมน้ำตาลแล้ว
ซึ่งแสดงว่าเป็นแขนงที่แก่พอจะเอามาเพาะชำได้ โดยทั่วไปจะใช้กิ่งแขนงที่มีอายุ
ประมาณ 4-5 เดือน

(ลักษณะของกิ่งแขนงที่จะนำมาใช้ในการขยายพันธุ์ได้ในรูปที่ 2.8)

2.4.2 ในการปักชำกิ่งแขนงมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

2.4.2.1 การเตรียมดินในแปลงเพาะชำ ดินที่
เหมาะสมควรเป็นดินร่วนปนทรายหรือผิวดินซึ่งมีอยู่ตามป่าไม้ธรรมชาติทั่ว ๆ ไป
โดยทำการดายหญ้าแล้วจึงไถพรวนดิน เพื่อกลับหน้าดินแล้วตากดินทิ้งไว้ประมาณ
1-2 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น จากนั้นจึงทำการย่อยดินและในกรณีที่ดินนั้นเป็น
ที่ราบเชิงเขาที่น้ำท่วมไม่ถึงก็ควรทำการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ แต่ในกรณีที่
เป็นพื้นที่ราบลุ่มควรจะทำกร่องเพื่อให้มีการระบายน้ำได้ดี และสะดวกใน
การดูแลรักษาโดยทำการขุดร่องให้ลึกประมาณ 10-14 เซนติเมตร และกว้าง

รูปที่ 2.8 ลักษณะของกิ่งแขนงที่นำมาใช้ในการขยายพันธุ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.9 แปลงเพาะชำกิ่งแขนงที่มีระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถว
25X25 เซนติเมตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.10 กิ่งพันธุ์ที่ย้ายชำลงในถุงพลาสติกก่อนนำไปเพาะปลูก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประมาณ 25-30 เซนติเมตร เพื่อแบ่งแปลงเพาะชำออกเป็นแปลงย่อย ๆ ให้ความกว้างแปลงละประมาณ 2 เมตร ¹

2.4.2.2 การเพาะชำกิ่งแขนง หลังจากเตรียมดินและขุดร่องแล้วให้ทำการตัดกิ่งแขนงที่คัดเลือกแล้วมาตัดปลายกิ่งออก ให้กิ่งแขนงที่จะปักชำมีความยาวประมาณ 80-100 เซนติเมตร จากนั้นปักกิ่งแขนงลงในร่องที่เตรียมไว้โดยให้มีระยะห่าง 25x25 เซนติเมตร ¹ ต่อจากนั้นจึงกลบดินให้แน่น แล้วทำการรดน้ำให้ชุ่มให้ทั่วทั้งแปลงเพาะชำ และอาจทำหลังคาทางมะพร้าว เพื่อบังแดดให้กิ่งแขนงด้วยก็ได้ ภายหลังจากการปักชำกิ่งแขนงแล้วจะต้องทำการรดน้ำทุกวัน หรือวันเว้นวัน แล้วแต่ความเหมาะสมและสภาพของดินฟ้าอากาศ ต่อจากนั้นกิ่งแขนงที่ปักชำไว้ก็จะเริ่มแตกใบอ่อนและมีรากงอกออกมา (ดูแปลงเพาะชำกิ่งแขนงในรูปที่ 2.9)

2.4.3 การย้ายชำ ระยะเวลาในการปักชำที่เหมาะสมควรจะเป็นช่วง 6 เดือนถึง 8 เดือน แล้วจึงจะย้ายลงปลูกในพื้นที่เพาะปลูกเพราะกิ่งแขนงในระยะนี้จะแก่แข็งแรงเต็มที่และพร้อมที่จะเจริญเติบโตทุกขณะ แต่ถ้ามีการขนย้ายไปปลูกในพื้นที่เพาะปลูกที่อยู่ห่างไกล ควรย้ายลงในถุงพลาสติกก่อนประมาณ 1 เดือน แล้วจึงจะทำการย้ายไปปลูกในพื้นที่เพาะปลูกต่อไป (ดูรูปที่ 2.10 ประกอบ)

อย่างไรก็ตามในการทำสวนไม้เพื่อขายหน่อ เกษตรกรจะซื้อกิ่งพันธุ์จากผู้เพาะชำกิ่งแขนงขาย เนื่องจากเกษตรกรบางรายไม่มีความชำนาญในการเพาะชำกิ่งแขนงและมีความสะดวกมากกว่า

¹ กนอม เปรมรัตน์ และ ประสาน บำรุงราษฎร์, ไม้ไผ่ลำดับ 1 การปลูกบำรุงและการจัดการ, (สำนักงานโครงการสำรวจวัตถุดิบเพื่อทำเยื่อกระดาษ กรมป่าไม้, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2512), หน้า 21

3. การปลูกไม้ตง แยกพิจารณาได้ดังนี้

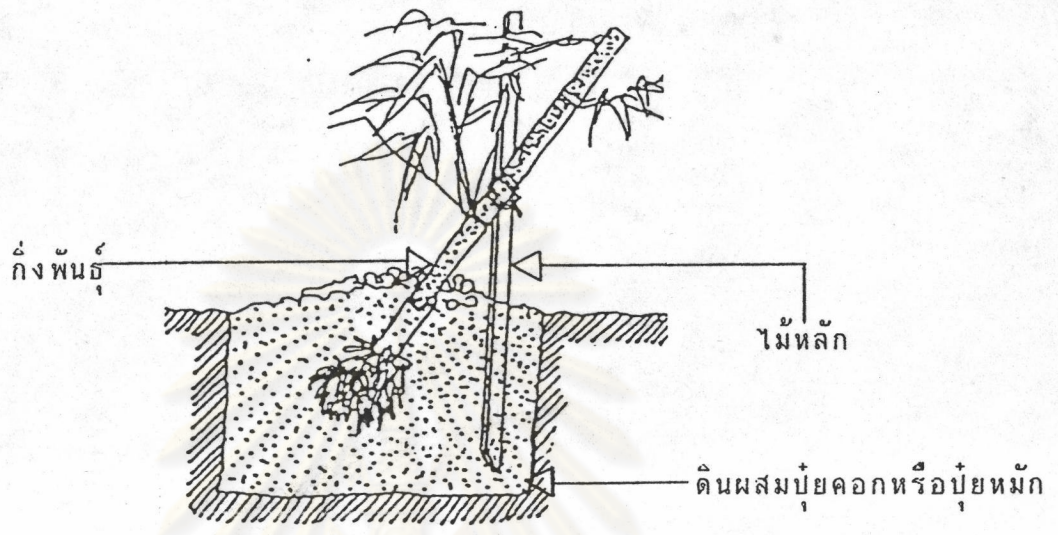
3.1 ฤดูปลูก โดยทั่ว ๆ ไปแล้วในการเพาะปลูกส่วนใหญ่ เกษตรกรจะอาศัยธรรมชาติโดยเฉพาะปริมาณน้ำฝนเป็นหลักมากกว่าอาศัยระบบการชลประทาน เพราะฉะนั้นฤดูปลูกไม้ตงที่เหมาะสมคือต้นฤดูฝนประมาณเดือน พฤษภาคม-เดือนมิถุนายนของทุกปี เนื่องจากในช่วงนี้มีฝนตกชุก พื้นดินมีความชุ่มชื้นสม่ำเสมอ ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการรดน้ำได้มาก นอกจากนี้ยังเป็นระยะที่ไม่ใช่ไม้มีการแตกหน่อดีด้วย

3.2 ระยะปลูก ในการกำหนดระยะปลูกของไม้ตงนั้น เกษตรกรควรคำนึงถึงลักษณะและขนาดความกว้างของกอไม้ตงแต่ละพันธุ์เป็นหลัก โดยระวังไม่ให้ระยะห่างระหว่างกอชิดเกินไป จนไม่สะดวกในการดูแลรักษาและในการที่จะใช้เครื่องทุ่นแรงเข้าไปช่วยทำงานในระยะหลัง แต่ถ้าปลูกห่างกันมากนักก็จะทำให้ลำต้นเอียงและล้มเกะกะได้ ดังนั้นระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับพันธุ์ไม้ตงที่จะปลูกในพื้นที่ดินที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์จะเป็นดังนี้คือ

พันธุ์ไม้ตง	ระยะปลูก (กว้าง x ยาว)	1
1. พันธุ์ตงใหญ่หรือตงหม้อ	8 x 8 เมตร	
2. พันธุ์ตงจีนหรือตงกลาง	8 x 8 เมตร	
3. พันธุ์ตงเขี้ยว	6 x 8 เมตร	
4. พันธุ์ตงหนู	4 x 6 เมตร	

3.3 การเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมพื้นที่ปลูกควรเตรียมก่อนฤดูฝนประมาณ 2-4 สัปดาห์ โดยทำการไถพรวนพื้นที่ที่จะทำการปลูก 2 ครั้งแล้วจึงทำการกะระยะปลูก จากนั้นจึงทำการขุดหลุมปลูกขนาดกว้าง x ยาว x ลึก ประมาณ 50 x 50 x 50 เซนติเมตร¹ ดินที่ขุดขึ้นมาควรแยกดินบนและดินล่างออกจากกัน

¹ ที่มา : ฝ่ายวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดปราจีนบุรี

รูปที่ 2.11 หลุมปลูกและวิธีการปลูกไม้ตั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 การปลูก ในการปลูกให้ใส่ปุ๋ยที่ก้นหลุมพอสมควร โดยผสมดินบนกับปุ๋ยคอกประมาณ 1 ปีบต่อหลุม เพื่อให้ดินร่วนซุยและมีการระบายน้ำได้ดีขึ้น และเพื่อเป็นการป้องกันปลวกและแมลงในดินที่คอยกัดกินต้นพันธุ์ ควรใช้สารเคมีจำพวกคาร์โบไพแลน เช่น ฟูราดาน ประมาณ 5-10 กรัมใส่ลงไปด้วย แล้วจึงนำกิ่งพันธุ์ที่เตรียมไว้แล้วมาปลูกในหลุมที่ขุดเตรียมไว้ โดยฝังกิ่งพันธุ์ให้เอียงทำมุม 45 องศากับพื้นดิน เพื่อให้ลำต้นที่ขึ้นมาใหม่ตั้งตรง และมีการแทงหน่อได้เร็ว เพราะถ้าฝังกิ่งพันธุ์ตรง ๆ จะทำให้ลำต้นที่ขึ้นมาใหม่โค้งเอียงและให้หน่ออ่อน จากนั้นรดน้ำให้ชุ่ม กลบดินให้แน่น และใช้ไม้ปักค้ำเพื่อยึดต้นพันธุ์ไว้ไม่ให้โดนลมพัดล้มลงไป และต้องรักษาความชื้นบริเวณโคนต้นด้วยโดยอาจใช้ฟางข้าวหรือหญ้าแห้งคลุมดินไว้ (ดูวิธีการปลูกไม้ต่งในรูปที่ 2.11)

4. การดูแลรักษา

การดูแลรักษาไม้ต่งต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการบำรุงรักษาสวนไม้ต่งให้มีสภาพสมบูรณ์ จะได้ให้ผลเต็มที่ การดูแลรักษามีดังนี้

4.1 การปลูกพืชอื่นแทรกระหว่างต้น ควรมีการหว่านพืชตระกูลถั่วเป็นพืชคลุมดิน เพราะมีปมแบคทีเรียในรากที่สะสมธาตุไนโตรเจน ซึ่งเป็นธาตุอาหารของไม้ต่ง และขณะเดียวกันก็ควรจะปลูกพันธุ์ไม้โตเร็ว เช่น สะเดา สะแก มะกอก ฯลฯ เพื่อเป็นร่มเงาลดความร้อนแก่ต้นไม้ต่ง ป้องกันการระเหยของน้ำจากดิน ป้องกันลม และยังก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ในระยะแรกของการเพาะปลูกในสวนไม้ต่ง จะยังมีพื้นที่ว่างอยู่มาก เพราะไม้ต่งยังเล็กอยู่ และขนาดของกอยังไม่ใหญ่มากนัก เกษตรกรก็อาจปลูกพืชล้มลุกบางอย่างเพื่อหารายได้ควบกันไปอีกทางหนึ่งด้วยก็ได้ เช่น พัก แดง โม มันทศ พริก มะเขือ ฯลฯ

4.2 การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และการปราบวัชพืช ภายใน 3 ปี

รูปที่ 2.12 วิธีการใส่ปุ๋ยต้นไผ่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แรกของการเริ่มปลูกต้นไม้ใน ๕ เกษตรกรควรจะได้ทำการดูแลแปลงเพาะปลูก
 อย่างสม่ำเสมอ เพื่อบำรุงรักษาสวนไม้ตั้งให้มีสภาพสมบูรณ์เต็มที่ โดยทำการ
 กำจัดหญ้า พรวนดิน และใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกในช่วงเดือนพฤษภาคม-
 เดือนมิถุนายน ครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนตุลาคม-เดือนธันวาคม การพรวนดิน
 ครั้งแรกในบริเวณแปลงเพาะปลูกนี้ ควรใช้รถแทร็คเตอร์เข้าไปไถพรวน โดย
 ให้ความลึกประมาณ 15-20 เซนติเมตร ยิ่งไปกว่านั้นควรจะมีการพรวนดิน
 บริเวณกอไม้กิ่งต่างหาก โดยพรวนแต่เพียงผิวหน้าดินบาง ๆ เท่านั้น หลังจากนั้น
 นั้นควรจะใช้ปุ๋ยเพื่อเร่งการเจริญเติบโต โดยใช้ปุ๋ยคอกจากมูลวัว มูลควาย
 หรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 16-20-0 หรือสูตร 15-15-15 ก็ได้หว่านรอบบริเวณ
 โคนกอซึ่งได้พรวนดินเรียบร้อยแล้ว แล้วไถพรวนกลบอีกครั้งหนึ่งถ้าเป็นปุ๋ยคอก
 อัตราการใส่จะประมาณ 40-50 กิโลกรัมต่อกอ ถ้าเป็นปุ๋ยวิทยาศาสตร์อัตราการใช้
 จะประมาณ 2-4 กิโลกรัมต่อกอ และในกรณีที่ต้องการเร่งการออกหน่อและ
 เพิ่มคุณภาพของหน่อ ก็อาจใส่ปุ๋ยยูเรียสูตร 46-0-0 และ ปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร
 13-13-21 ในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อกอกลงไปด้วยก็ได้ (ดูวิธีการใส่ปุ๋ยได้ในรูป
 ที่ 2.12) นอกจากนี้ควรจะมีการดายวัชพืชสัก 1 หรือ 2 ครั้งในช่วงฤดูฝน
 ซึ่งวัชพืชเจริญงอกงามเร็วมากจนอาจแย่งอาหารของต้นไม้จากปุ๋ยที่ใส่ลงไปได้
 สำหรับการให้น้ำนั้นเกษตรกรควรจะใช้ เครื่องสูบน้ำและ เครื่องรดน้ำช่วย เพื่อ
 ให้ความชุ่มชื้นแก่ต้นไม้ตั้งอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อถึงฤดูแล้งในช่วงเดือน
 ตุลาคม-ธันวาคม เกษตรกรควรนำรถแทร็คเตอร์เข้าไปไถพรวนแปลงไม้ตั้ง
 อีกครั้งหนึ่ง เพื่อทำลายรากแก่และไม้ตั้งจะแตกรากใหม่ออกมา

นอกจากการใส่ปุ๋ย ให้น้ำ ไถพรวน และปราบวัชพืช เพื่อบำรุง
 รักษาสวนไม้ตั้งให้มีสภาพสมบูรณ์ สามารถให้ผลผลิตสูงแล้ว เกษตรกรยังมีวิธี
 การเร่งให้ไม้ตั้งมีการพักตัวเร็วขึ้นในฤดูแล้ง โดยการสูบน้ำห่างจากกอประมาณ
 1 เมตร หรือสูบน้ำในกอเลยก็ได้ เพื่อที่ว่าเมื่อถึงฤดูฝนแล้วไม้ตั้งจะแทงหน่อ

มากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการสมไฟยังช่วยในการกำจัดโรคและแมลงแก้ต้นไม้ด้วย

4.3 การไว้ลำและตัดแต่งกอ¹ ในการดูแลรักษาสวนไม้ดง
เกษตรกรจะต้องทำการไว้ลำและตัดแต่งกออย่างเหมาะสมดังนี้

ไม้ดงอายุ 1-2 ปี หลังจากปลูกแล้วประมาณ 45 วัน ไม้ดงก็จะเริ่มตั้งตัวได้และจะเจริญเติบโตไปเรื่อย ๆ โดยในระยะปีแรกไม้ดง จะออกหน่อประมาณ 5-6 หน่อ ในจำนวนนี้จะถูกเลี้ยงเป็นลำไว้ทั้งหมด ดังนั้น เมื่อสิ้นปีที่ 1 ก็จะได้ไม้ดง 1 กอที่มีลำอยู่ประมาณ 5-6 ลำ ในระยะปีที่ 2 ไม้ดงจะแทงหน่อเพิ่มขึ้นมาอีกประมาณ 3-6 หน่อ ซึ่งในระยะนี้ยังไม่ควรตัดหน่อ ควรจะเลี้ยงไว้เป็นลำแม่โดยเลือกเอาเฉพาะหน่อที่สมบูรณ์ และจะขึ้นมาเป็นลำ ที่สมบูรณ์และตั้งตรงเลี้ยงไว้เป็นลำ สำหรับหน่อที่คดเอียงและแคระแกร็นควร จะตัดออก การตัดแต่งกอที่ควรจะทำในระยะนี้คือ การตัดกิ่งแขนงที่ขึ้นเกะกะ ปีละ 2 ครั้ง ในฤดูแล้งประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 1 ครั้ง และเดือนเมษายน อีก 1 ครั้ง เพื่อสะดวกในการเอารถแทรกเตอร์เข้าไปไถพรวน

ไม้ดงตั้งแต่ปีที่ 3 ขึ้นไป เมื่อไม้ดงมีอายุ 3 ปี เกษตรกร จะเริ่มตัดหน่อขายได้ และตั้งแต่ปีที่ 4 ขึ้นไปก็ควรจะได้พิจารณาเกี่ยวกับระบบการ ตัดฟันคือการทำกรตัดแต่งกอหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "การล้างกอไม้" ซึ่งจะทำ ในช่วงฤดูแล้งประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่ไม้ชะงัก การเจริญเติบโตชั่วคราว โดยปกติเกษตรกรจะใช้ระบบวิธีเลือกตัดคือจะเลือก ตัดลำแก่อายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปออกเกือบหมด รวมทั้งลำที่มีขนาดเล็ก แคระแกร็น คดงอ หรือถูกโรคและแมลงทำลาย วิธีตัดโดยทั่ว ๆ ไป ตัดชิดดินที่สุดเท่าที่จะ

¹ สุภาวดี ภัทรโกศล, การปลูกไม้ดง, (ศูนย์ส่งเสริมและ ฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2528), หน้า 27-28

รูปที่ 2.13 ลักษณะกอไผ่ตงและการแตกหน่อของไผ่ตง

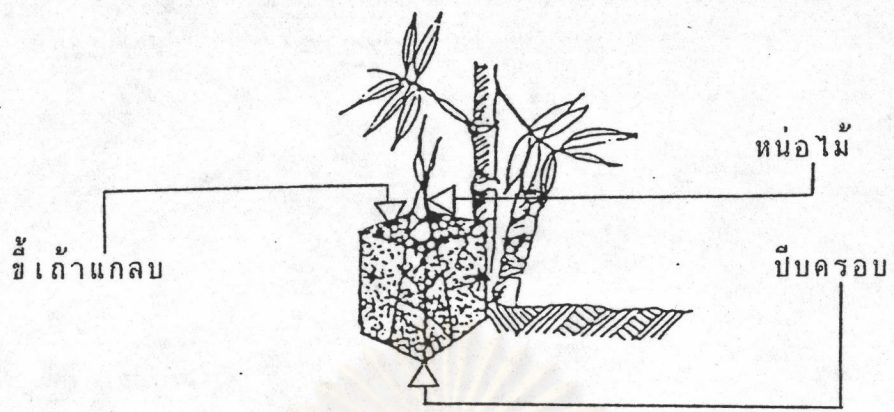
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทำได้ ปกติจะตัดให้อยู่เหนือพื้นดินประมาณ 1 คืบ เหตุผลก็คือลำแม่ใหม่จะได้ไม่ต้องส่งอาหารไปเลี้ยงลำแม่เดิมอีก เพราะลำอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปเริ่มแก่และไม่แตกหน่อต่อไปอีกแล้ว และยังเป็นภาระเร่งให้ได้หน่อใหม่ที่มีขนาดสมบูรณ์อีกด้วย ส่วนลำที่มีความสำคัญที่สุดและไม่ควรตัดก็คือลำที่มีอายุ 1-2 ปี เพราะลำพวกนี้จะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงของลำใหม่ โดยทำหน้าที่คุ้มกันรักษาเป็นแม่ไม่ช่วยค้าจุน และกำบังลมพายุแก่ลำอ่อนที่เพิ่งแตกใหม่ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ปรงเก็บอาหารที่จะส่งไปเลี้ยงลำใหม่ต่อไปด้วย ส่วนการตัดหน่อขึ้นโดยทั่ว ๆ ไปเกษตรกรจะพยายามตัดจากกลางกอก่อนแล้วขยายออกมารอบนอกกอ เพื่อให้กอได้ขยายเต็มที่ มีหน่อมากขึ้น และเพื่อป้องกันการเบียดแน่นของลำ ซึ่งจะทำให้ลำภายในการตัดหน่อและการปฏิบัติดูแลในระยะต่อไป โดยเก็บหน่อที่อยู่รอบนอกบางหน่อที่อวบใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดเอาไว้ เพื่อเลี้ยงไว้เป็นลำประมาณ 5-10 ลำ ซึ่งจะทำให้มีลำทั้งสิ้นประมาณ 10-20 ลำต่อกอ (ดูลักษณะของกอไม้ตงได้ในรูปที่ 2.13)

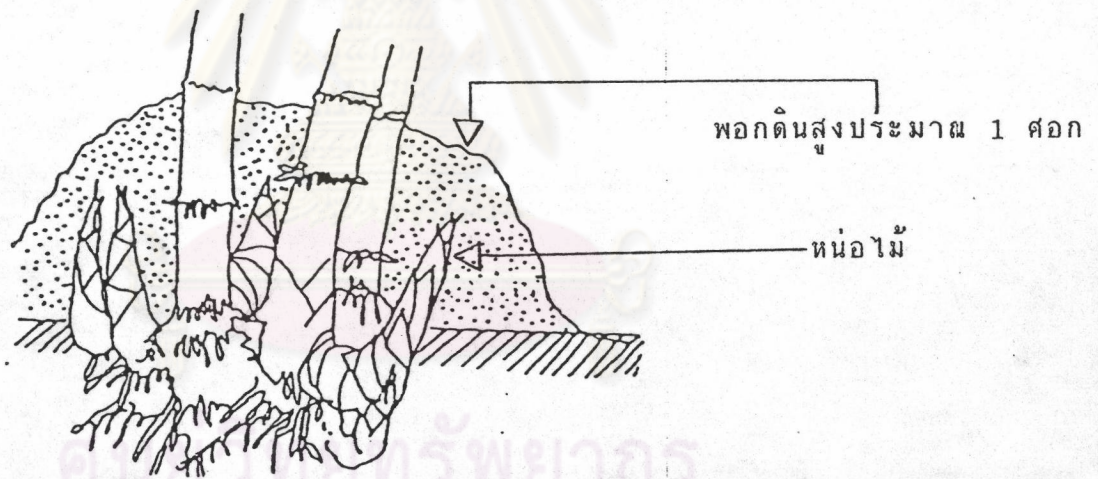
4.4 การทำหน่อไม้หมก¹ หน่อไม้หมก หรือ หน่อไม้ตงหวาน เป็นที่ต้องการของตลาดมาก ทำให้ขายได้ราคาสูงขึ้น เนื่องจากมีรสชาติและคุณภาพดีกว่าหน่อไม้ที่ไม่ได้หมก ซึ่งลักษณะของหน่อไม้หมกจะเป็นหน่อที่อวบกว่าปกติ มีเนื้อขาวนุ่มและหวานกรอบ สีของหน่อจะเป็นสีน้ำตาลอมเหลือง

ฤดูที่เหมาะสมในการทำหน่อไม้หมกคือ ช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม-เดือนมิถุนายน ซึ่งจะ เป็นช่วงที่หน่อไม้เริ่มแทงหน่อ พันธุ์ไม้ตงที่เกษตรกรนิยมทำหน่อไม้หมกคือ พันธุ์ตงเงินหรือตงดำเท่านั้น หลักเกณฑ์ในการทำหน่อไม้หมกก็คือ การป้องกันไม่ให้หน่อถูกแสงแดด ดังนั้นวิธีการทำตงหมกจึงอาจทำได้ดังต่อไปนี้

¹ สุภาวดี ภัทรโกศล, การปลูกไม้ตง, (ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2528), หน้า 30-31

รูปที่ 2.14 วิธีการหมกหน่อโดยใช้ชี้เถาแกลบ

รูปที่ 2.15 วิธีการหมกหน่อโดยใช้ดินพอก

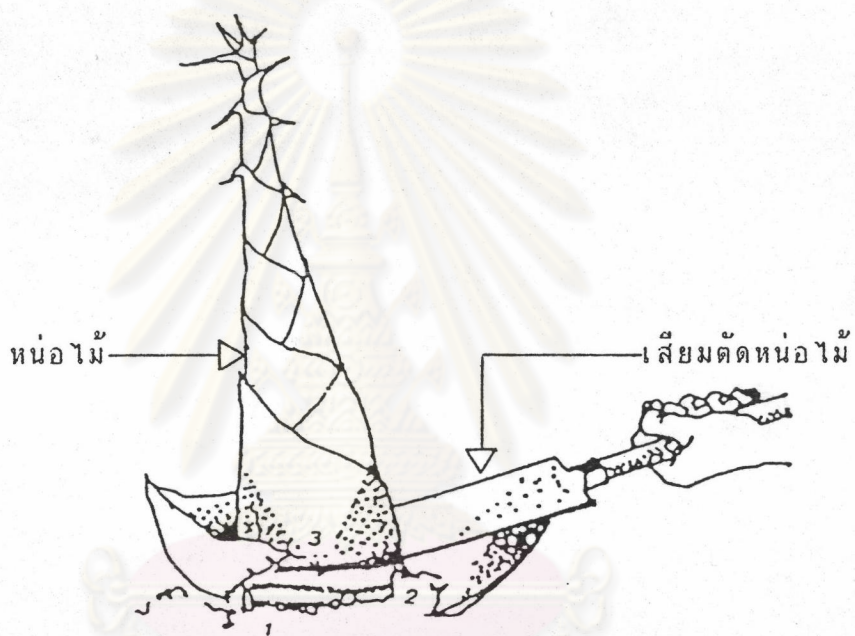
ศูนย์ส่งเสริมทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4.1 การใช้ซี่เก้าแกลบ ในช่วงต้นฤดูฝนไม่ต้งเริ่มแทงหน่อ โพล์พื้นผิวดินได้ประมาณ 2-3 นิ้ว ให้หาบีบกั้นทะเลแล้วหรือขี้เหล็ก ๗ มาครอบหน่อ โดยเอาซี่เก้าแกลบใส่ให้เต็ม เมื่อไม่ต้งแทงหน่อสูงพ้นบีบที่ครอบไว้ขึ้นมาประมาณ 1 นิ้ว ให้เอาบีบและซี่เก้าแกลบออกแล้วตัดหน่อได้เลย แต่วิธีนี้ไม่ค่อยนิยมกัน เนื่องจากวัสดุ เช่น บีบหรือขี้เหล็กไม่เพียงพอต่อหน่อที่จะทำการค้า จึงอาจทำได้กรณีสวนหลังบ้านเท่านั้น แต่ข้อดีของการใช้ซี่เก้าแกลบคือ เวลาตัดหน่อจะไม่เปื้อนสามารถตัดหน่อได้ง่ายและช่วยทำให้หน่อไม่หวานขึ้น เนื่องจากในซี่เก้ามีแร่ธาตุอาหารจำพวกโปแตสเซียมอยู่ด้วย (ดูการหมกหน่อโดยใช้ซี่เก้าแกลบได้ในรูปที่ 2.14)

4.4.2 การใช้ดินพอก ในกรณีที่หาบีบและซี่เก้าแกลบไม่ได้ก็สามารถใช้ดินบริเวณรอบ ๆ กอไม้ นำมาพอกปิดหน่อให้สูงประมาณ 1 ศอก เมื่อไม่ต้งแทงหน่อพื้นผิวดินที่พอกได้ประมาณ 1 นิ้ว ก็ทำการตัดหน่อได้ (ดูการหมกหน่อโดยใช้ดินพอกได้ในรูปที่ 2.15)

ในการทำหน่อไม้ไม่ต้งหมกหรือหน่อไม้หวาน มีข้อควรคำนึงถึงคือ จะทำให้ไม้ไม่สามารถเลือกหน่อที่สมบูรณ์ที่สุดเพื่อเลี้ยงเป็นลำแม่ที่แข็งแรงและสมบูรณ์ได้ ฉะนั้นลำที่ปล่อยให้เป็นลำแม่ก็อาจไม่ดีพอ และเมื่อมีการพุนดินขึ้นทุกปี แต่ไม่มีการเอาดินที่พุนออกหรือเอาออกไม่หมด จะทำให้กอถอยเป็นผลให้กอไม้ทรุดโทรมได้เร็วและออกหน่อน้อยในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งการแก้ไขอาจทำได้ดังนี้คือ

- ทำการหมกปีเว้นปี หรือหมกสองปีแล้วปล่อยให้ตามปกติ 1 ปี หรือไม้ก็แบ่งพื้นที่หมกเป็นแปลง ๆ แยกกัน ทั้งนี้เพื่อให้ไม่ต้งที่ผ่านการหมกมีลำแม่ที่สมบูรณ์เต็มที่ ผลผลิตที่ได้จะได้ไม่ลดลงในปีต่อไป
- มีการหมกกอเว้นกอ เพื่อที่จะเลี้ยงลำแม่ที่สมบูรณ์ได้
- หมกเพียงครั้งกอ (สลับชาย-ขวา)

รูปที่ 2.16 วิธีการตัดหน่อไม้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ต้องเอาดินที่พูนโคนออกทุกปีหลังเก็บเกี่ยวแล้ว

5. การตัดหน่อ ช่วงที่ไผ่ตงให้ผลผลิตจะอยู่ในช่วงประมาณ เดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม ช่วงที่ให้ผลผลิตสูงคือประมาณเดือน กรกฎาคม-เดือนสิงหาคม ซึ่งเกษตรกรจะสามารถตัดหน่อได้ทุก 4-5 วัน หรือ วันเว้นวัน ในกรณีที่สวนนั้นมีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี โดยทั่วไปแล้วเกษตรกร จะเริ่มตัดหน่อขายได้ในปีที่ 3 ของการทำสวนไผ่ตง ซึ่งเกษตรกรจะสามารถตัด หน่อขายได้ประมาณ 40 หน่อต่อกอ . โดยจะต้องพยายามตัดจากกลางกอแล้ว ขยายออกมารอบนอกกอ พร้อมทั้งเลือกหน่อที่สมบูรณ์ในรอบนอกกอเพื่อเลี้ยงไว้ เป็นลำแม่เพื่อแตกหน่อในปีต่อไปดังได้กล่าวมาแล้ว ส่วนหน่อที่ไม่แข็งแรงและมีขนาดเล็ก ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "หน่อตีนเต่า" นั้นควรจะตัดออก เพราะ ถ้าปล่อยไว้จะเป็นลำแม่ที่ไม่ดี จะให้หน่อใหม่ที่ไม่สมบูรณ์ และมีปริมาณน้อย ทำให้กอไม่สูงชันและไม่ขยายออกเป็นวงกว้าง ซึ่งกอไผ่ลักษณะนี้ชาวบ้าน เรียกว่า "เจ้าเกาะ" ในการตัดหน่อเกษตรกรจะต้องมีความชำนาญในการ ตัดพอสมควร มิฉะนั้นจะทำให้หน่อไม้เสีย โดยจะต้องไม่ตัดชิดโคนหรือตัดลึกเกินไป จนไปถูกตาที่ติดกับหน่อ หรืออาจตัดเอาตาที่จะเจริญเติบโตเป็นหน่อในปีต่อไป ออกไปด้วย ตามปกติจะนับกาบขึ้นมาได้ประมาณกาบที่ 3 แล้วจึงตัด เพื่อให้มี ตาเหลืออยู่ประมาณ 2-3 ตาที่จะให้หน่อในปีถัดไป สำหรับเครื่องมือที่เกษตรกร ใช้ในการตัดหน่อคือ เลียมหางปลา หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "เลียมตัดหน่อไม้" ซึ่งมีลักษณะแบน มีหน้ากว้างประมาณ 3-4 นิ้ว มีความคม 3 ด้าน (ดูการตัดหน่อ ได้ในรูปที่ 2.16)

การตลาดของหน่อไม้ไผ่ตง

1. การตลาดภายในประเทศ

1.1 ช่องทางการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตง เกษตรกรผู้ผลิตหน่อไม้ไผ่ตงจะจำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยผ่านพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น พ่อค้าคนกลางในจังหวัดรวมทั้งโรงงานแปรรูปหน่อไม้อัดปืบ และพ่อค้าคนกลางในกรุงเทพมหานคร ในที่นี้จำแนกช่องทางการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงออกเป็น 2 ส่วนคือการจำหน่ายในตลาดต่างจังหวัดหรือตลาดท้องถิ่น และตลาดกรุงเทพมหานคร ตามที่แสดงในแผนภูมิที่ 2.1 ดังนี้คือ

1.1.1 การจำหน่ายในตลาดต่างจังหวัด (ตลาดท้องถิ่น)
แยกการจำหน่ายออกเป็น 2 ช่วงการผลิตดังนี้คือ

1.1.1.1 การจำหน่ายในช่วงต้นและปลายฤดูการผลิต ในช่วงต้นฤดูการผลิต (ประมาณเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม) และปลายฤดูการผลิต (ประมาณเดือนพฤศจิกายน) ซึ่งเป็นช่วงที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยนั้น ราคาผลผลิตจะสูง เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายหน่อไม้ไผ่ตงสดให้แก่พ่อค้าขายส่งจากปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะเข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไผ่ตงสดจากสวนโดยตรง โดยจ่ายค่าขนส่งเองและจำหน่ายผลผลิตส่วนน้อยให้แก่พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นและพ่อค้าคนกลางในจังหวัด ซึ่งจะเข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไผ่ตงถึงสวนไผ่ตงโดยตรงโดยเสียค่าขนส่งเองเช่นกัน แล้วนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคในท้องถิ่นและในจังหวัดในรูปหน่อไม้ไผ่ตงสด ณ บริเวณตลาดสดสุขาภิบาลประจันตคาม อำเภอมืองประจันตคาม ตลาดสดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี อำเภอมืองปราจีนบุรี ตลาดสดบริบูรณ์ ตลาดสดมิตรภาพ และตลาดสดศูนย์การค้ากบินทร์ อำเภอกบินทร์บุรี โดยมีแหล่งซื้อขายใหญ่อยู่ที่ตลาดกลาง อำเภอมืองปราจีนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมและซื้อขายสินค้าเกษตรทุกประเภทในจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขายให้แก่ภัตตาคาร ร้านอาหารและผู้บริโภคในจังหวัด

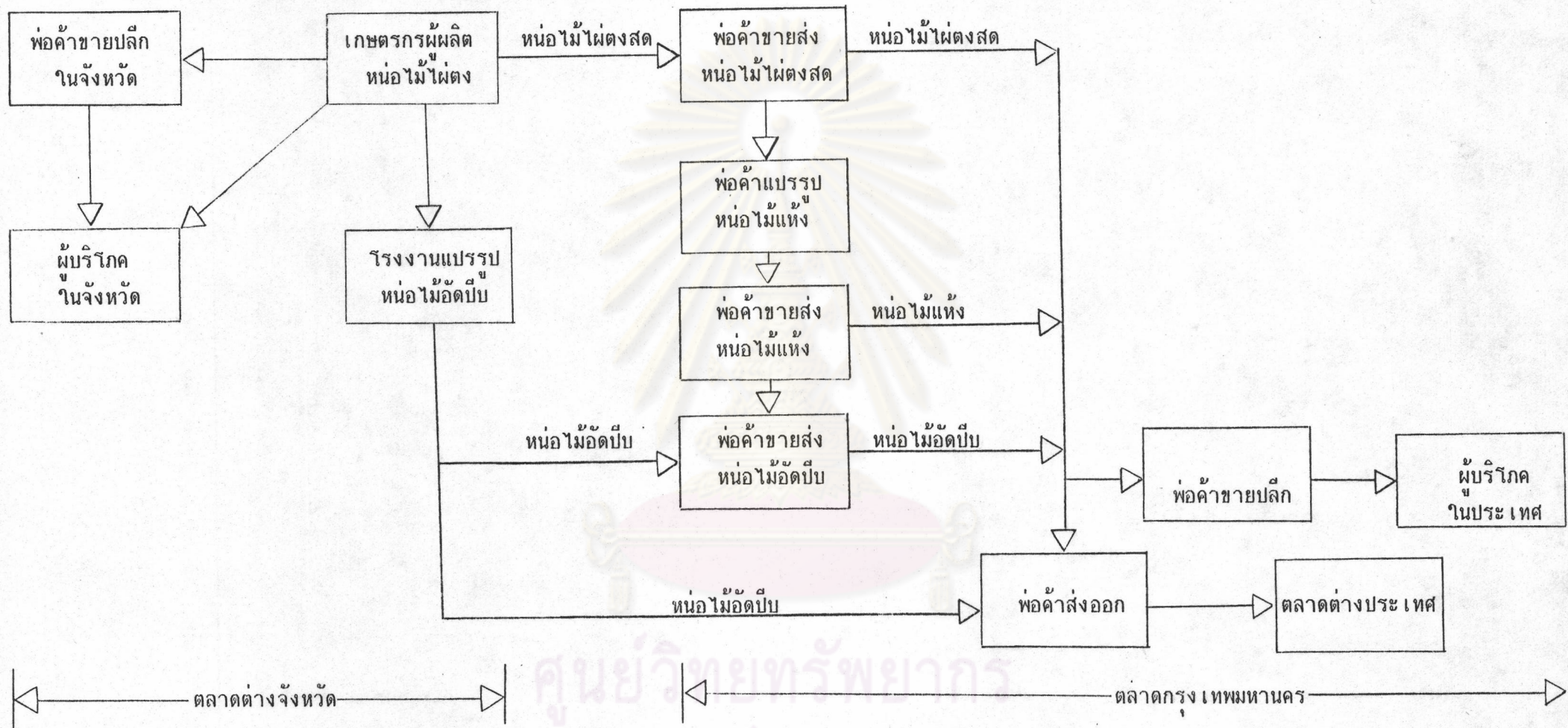
1.1.1.2 การจำหน่ายในช่วงกลางฤดูการผลิตใน

ช่วงกลางฤดูการผลิต (ประมาณเดือนสิงหาคม-ตุลาคม) ซึ่งเป็นช่วงที่มีผลผลิตออกสู่ตลาดมากนั้น ราคาผลผลิตจะต่ำลง เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายหน่อไม้ไผ่ตงให้แก่โรงงานแปรรูปหน่อไม้อัดบีบประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งหมดโดยโรงงานจะเข้าไปรับซื้อหน่อไม้จากเกษตรกรถึงสวนโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะมีโรงงานแปรรูปหน่อไม้อัดบีบในจังหวัดปราจีนบุรีทั้งสิ้นถึง 22 โรง ในจำนวนนี้โรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในอำเภอเมืองปราจีนบุรี 17 โรง นอกจากนั้นก็จะมีอยู่ที่อำเภอประจันตคาม 2 โรง อำเภอกบินทร์บุรี 2 โรง และอำเภอนาดี 1 โรง โดยส่วนใหญ่จะทำในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในจำนวนทั้งหมดนี้มีโรงงานแปรรูปหน่อไม้อัดบีบของสหกรณ์การเกษตรเมืองปราจีนบุรีจำกัดอยู่ 1 โรง ซึ่งเป็นผู้ผลิตหน่อไม้อัดบีบรายใหญ่รายหนึ่งในจังหวัดปราจีนบุรีทำหน้าที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ นอกจากนี้เกษตรกรจะขายผลผลิตอีกร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งสิ้นให้แก่พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นและพ่อค้าคนกลางในจังหวัด รวมทั้งพ่อค้าคนกลางจากปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ด้วย ซึ่งพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นและในจังหวัดก็นำผลผลิตไปขายให้แก่ผู้บริโภคต่อไปดังได้กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตามพ่อค้าแปรรูปหน่อไม้อัดบีบประมาณร้อยละ 40 ผลิตเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ โดยผ่านพ่อค้าส่งออก

1.1.2 การจำหน่ายในตลาดกรุงเทพมหานคร โดยที่ตลาดปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางตลาดที่สำคัญของพืชผักสดและผลไม้สด รวมทั้งหน่อไม้ไผ่ตงสด และหน่อไม้แปรรูปต่าง ๆ จึงจำแนกช่องทางการจำหน่ายออกได้ดังนี้

1.1.2.1 พ่อค้าขายส่งจากปากคลองตลาด จะเข้าไปรับซื้อหน่อไม้ไผ่ตงสดจากสวนโดยตรงโดยจ่ายค่าขนส่งเอง แล้วจากนั้น

แผนภูมิที่ 2.1 ช่องทางการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคน

ก็จะขายหน่อไม้ไผ่ตงสดนี้ส่วนหนึ่งให้แก่ผู้บริโภค โดยผ่านพ่อค้าขายปลีก หรืออาจจะจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงก็ได้ ส่วนที่เหลือจะขายให้แก่พ่อค้าแปรรูปหน่อไม้แห้งและพ่อค้าส่งออก ซึ่งจะนำมาแช่เย็นเป็นหน่อไม้สดแช่เย็น เพื่อส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

1.1.2.2 พ่อค้าแปรรูปหน่อไม้แห้ง จะทำการรวบรวมหน่อไม้ไผ่ตงสดที่ซื้อจากพ่อค้าขายส่ง ณ ตลาดปากคลองตลาดแล้วนำไปตากแห้ง เพื่อผลิตเป็นหน่อไม้แห้ง หน่อไม้แห้งที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งจะขายภายในประเทศ โดยผ่านพ่อค้าขายส่งหน่อไม้ไผ่ตงแห้ง พ่อค้าปลีก และต่อไปยังผู้บริโภค ส่วนที่เหลือจะส่งไปขายยังต่างประเทศ โดยผ่านพ่อค้าส่งออก

1.1.2.3 พ่อค้าส่งออกจะรวบรวมหน่อไม้ไผ่ตงสดที่ซื้อจากพ่อค้าขายส่ง ณ ตลาดปากคลองตลาด เพื่อนำมาแช่เย็น รวมทั้งหน่อไม้อัดบิที่ซื้อจากพ่อค้าแปรรูปหน่อไม้อัดบิในจังหวัดปราจีนบุรี และที่ซื้อจากพ่อค้าขายส่งหน่อไม้อัดบิ และหน่อไม้แห้งที่ซื้อมาจากพ่อค้าแปรรูปหน่อไม้แห้งจัดส่งไปขายยังต่างประเทศ

(ดูช่องทางการจำหน่ายหน่อไม้ไผ่ตงจากผู้ผลิตถึงผู้บริโภคได้ในแผนภูมิที่ 2.1)

1.2 ราคาหน่อไม้ไผ่ตง ในที่นี้จะแยกพิจารณาเฉพาะราคาหน่อไม้ไผ่ตงสดและราคาหน่อไม้อัดบิดังนี้

1.2.1 ราคาหน่อไม้ไผ่ตงสด ราคาหน่อไม้ไผ่ตงสดย่อมแตกต่างกันไปตามชนิดและคุณภาพ นอกจากนี้ราคายังขาดเสถียรภาพ โดยจะมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาภายในแต่ละปี หรือในช่วงเวลาต่าง ๆ ภายในปีเดียวกัน ทั้งนี้เพราะราคาจะเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตามอุปทานของหน่อไม้ไผ่ตงสดที่มีอยู่ในแต่ละช่วง เวลานั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาลเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 2.3

ราคาขายปลีกหน่อไม้ไผ่ตงสดแยกรายเดือน พ.ศ. 2524-2528

หน่วย : บาท/กิโลกรัม

เดือน	2524	2525	2526	2527	2528
มกราคม	-	-	16.00	-	-
กุมภาพันธ์	-	10.00	16.00	-	-
มีนาคม	-	10.00	16.00	18.75	-
เมษายน	9.36	11.31	16.90	15.12	14.25
พฤษภาคม	9.82	9.61	16.48	8.88	13.25
มิถุนายน	10.67	9.59	13.90	8.55	12.48
กรกฎาคม	8.76	8.88	11.72	8.16	10.42
สิงหาคม	7.39	8.30	9.76	8.00	9.04
กันยายน	7.16	8.94	9.40	8.74	9.76
ตุลาคม	7.72	9.81	10.44	9.83	11.40
พฤศจิกายน	8.06	13.00	11.05	9.75	13.49
ธันวาคม	7.70	15.62	10.00	9.38	13.54
เฉลี่ย	8.52	10.46	13.14	10.52	11.96

ที่มา : กองระดับราคา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ดินฟ้าอากาศและการขยายพื้นที่เพาะปลูกในแต่ละปี โดยเฉพาะหน่อไม้ไผ่ตงสดที่ผลิตในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่จะถูกส่งเข้าตลาดปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ดังนั้นปริมาณหน่อไม้ไผ่ตงสดที่มีอยู่ในตลาดปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ในแต่ละช่วงเวลา จะเป็นตัวกำหนดราคาของหน่อไม้ไผ่ตงสด เกษตรกรผู้ผลิตจึงไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาตามที่ตนต้องการ แต่ต้องขายไปตามราคาตลาด ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงของปี ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 2.3 จะเห็นได้ว่า ราคาขายปลีกเฉลี่ยหน่อไม้ไผ่ตงสด ที่ตลาดปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2528 โดยทั่วไปมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2526 นั้น ปรากฏว่าราคาขายปลีกเฉลี่ยของหน่อไม้ไผ่ตงสดสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากราคาขายปลีกหน่อไม้ไผ่ตงสดในช่วงเดือน มกราคม-พฤษภาคม อันเป็นช่วงปลายฤดูการผลิตสูงถึง กิโลกรัมละ 16.00 บาทโดยประมาณ แสดงว่าอุปทานของหน่อไม้ไผ่ตงสดที่มีอยู่ในตลาดขณะนั้นต่ำมาก สำหรับ พ.ศ. 2524 ราคาขายปลีกเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.52 บาท และสูงขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 10.46 13.14 10.52 และ 11.96 บาท ในปี พ.ศ. 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ตามลำดับ (ตารางที่ 2.3)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าราคาขายปลีกหน่อไม้ไผ่ตงสดในแต่ละปี จะสูงมากในระยะต้นฤดูการผลิตประมาณเดือนเมษายน-มิถุนายน และปลายฤดูการผลิตประมาณเดือนตุลาคม-ธันวาคม ส่วนในช่วงกลางฤดูการผลิตประมาณเดือนกรกฎาคม-กันยายน ซึ่งมีหน่อไม้ไผ่ตงสดออกสู่ตลาดมากนั้นราคาจะต่ำลง (ตารางที่ 2.3)

1.2.2 ราคาหน่อไม้อัดปืบ จากการศึกษาราคาขายปลีกหน่อไม้ไผ่ตงอัดปืบรายเดือนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2528 ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.4 นั้นจะเห็นได้ว่า ราคาขายปลีกเฉลี่ยหน่อไม้อัดปืบมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยทั่วไป

ตารางที่ 2.4

ราคาขายปลีกหน่วยไม่คิดเบี่ยงกรายเดือน พ.ศ. 2519-2528

หน่วย : บาท/กิโลกรัม

เดือน	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528
มกราคม	9.02	8.94	11.37	9.50	12.07	17.51	19.68	20.22	19.67	19.34
กุมภาพันธ์	9.08	9.37	11.52	9.81	12.40	19.55	19.62	20.74	19.84	19.70
มีนาคม	9.20	10.06	11.44	9.59	12.82	19.88	19.54	20.75	20.31	19.72
เมษายน	9.04	10.49	11.27	9.50	12.99	19.95	19.40	20.98	20.26	19.39
พฤษภาคม	9.47	10.52	10.93	12.00	13.05	20.11	19.50	20.72	20.22	19.33
มิถุนายน	9.56	10.62	10.36	12.20	12.94	19.45	19.50	20.86	20.22	19.12
กรกฎาคม	9.15	11.27	10.31	12.50	13.04	19.44	19.48	20.22	20.22	19.62
สิงหาคม	9.24	11.30	9.93	12.51	13.02	19.85	19.35	20.30	20.28	19.34
กันยายน	9.34	11.15	9.86	12.52	12.86	19.85	19.24	20.28	20.28	19.14
ตุลาคม	9.10	11.56	10.00	11.92	13.02	19.85	19.15	19.67	20.39	19.06
พฤศจิกายน	9.58	11.21	9.94	12.07	15.42	19.70	19.31	19.67	20.06	19.06
ธันวาคม	9.80	11.20	9.70	12.12	16.08	19.72	19.39	19.67	19.50	19.06
เฉลี่ย	9.30	10.64	10.55	11.35	13.31	19.57	19.43	20.34	20.10	19.32

ที่มา : กองระดับราคา กรมเศรษฐกิจทางพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

สำหรับปี พ.ศ. 2519 ราคาขายปลีกเฉลี่ยหน่อไม้อัดบีบ กิโลกรัมละ 9.30 บาท และสูงขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 10.64 10.55 11.35 13.32 19.57 19.43 20.34 20.10 และ 19.32 บาท ในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าราคาขายปลีกเฉลี่ยของหน่อไม้อัดบีบ มีการเคลื่อนไหวน้อยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา กล่าวคือ ราคาจะเคลื่อนไหวอยู่ในช่วงกิโลกรัมละ 19.00-20.00 บาทเท่านั้น นอกจากนี้ราคาขายปลีกหน่อไม้อัดบีบในช่วงเวลาต่าง ๆ ภายในปีเดียวกัน ก็ค่อนข้างจะมีเสถียรภาพเช่นกัน (ตารางที่ 2.4)

2. การตลาดต่างประเทศ

2.1 การนำเข้า ในปัจจุบันนี้จังหวัดปราจีนบุรี เป็นแหล่งผลิตหน่อไม้ไผ่ตงแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งคิดเป็นพื้นที่ปลูกไผ่ตงประมาณ 70% ของพื้นที่เพาะปลูกไผ่ตงทั้งสิ้นในประเทศไทย¹ โดยพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่จะอยู่ที่อำเภอเมืองปราจีนบุรี และ อำเภอประจันตคาม ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งปรากฏว่าหน่อไม้ไผ่ตงที่ผลิตได้นั้นนอกจากจะมีปริมาณมากเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังมีเหลือส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศอีกด้วย แต่ก็ยังมีการนำเข้าหน่อไม้แปรรูปต่าง ๆ ทั้งหน่อไม้สดแช่เย็น หน่อไม้แห้งและหน่อไม้อัดบีบ ทั้งจากประเทศผู้ผลิตและส่งออกรายสำคัญของโลก ซึ่งได้แก่ประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศเช่น อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติการนำเข้า

¹ ที่มา : ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูล กองแผนงานและโครงการพิเศษ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 2.5

สถิติการนำเข้าหน่อไม้ทุกชนิด พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ชนิดหน่อไม้	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
หน่อไม้สดแช่เย็น	65.767	1.204	16.464	0.303	16.425	0.385	17.012	0.515	1.270	0.024	1.304	0.041	0.390	0.004	17.623	0.599	11.300	0.471	2.590	0.126
หน่อไม้แห้ง	76.350	3.782	44.839	3.905	111.338	8.755	103.402	8.677	106.914	9.129	218.322	11.267	135.900	11.668	183.413	15.711	122.379	11.183	220.443	24.547
หน่อไม้อัดปิ้ง	-	-	21.848	0.608	4.079	0.120	-	-	1.553	0.045	-	-	-	-	0.153	0.028	2.355	0.082	1.296	0.054
รวม	142.117	4.986	83.151	4.186	131.842	9.260	120.414	9.192	109.737	9.198	219.626	11.308	136.290	11.672	201.198	16.338	136.034	11.736	224.329	24.727

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่อไม้ไผ่ดงแปรรูปทุกชนิด พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.5 จะเห็นได้ว่ามีปริมาณการนำเข้าในแต่ละปีไม่แน่นอนนอกแล้วคือ ในปี พ.ศ. 2519 มีปริมาณนำเข้าประมาณ 142.117 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 4,986,000 บาท และในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2525 และ พ.ศ. 2527 ปริมาณการนำเข้าลดลงจากปี พ.ศ. 2519 เป็น 83.151 131.842 120.414 109.737 136.290 และ 136.034 เมตริกตัน ตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2528 นั้นปริมาณนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2519 เป็น 219.626 และ 224.329 เมตริกตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 2.5) จึงกล่าวได้ว่าปริมาณการนำเข้ารวมโดยทั่วไปมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นปี พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาอัตราการนำเข้าหน่อไม้แปรรูปชนิดต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2528 แล้วจะเห็นได้ว่าการนำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นการนำเข้าหน่อไม้แห้งในปริมาณสูงสุดถึง 220.443 เมตริกตัน และหน่อไม้สดแช่เย็นในปริมาณที่รองลงมาเท่ากับ 2.590 เมตริกตัน ส่วนการนำเข้าหน่อไม้อัดบีบมีปริมาณน้อยมากเพียง 1.296 เมตริกตันเท่านั้น (ตารางที่ 2.5) ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากในประเทศไทยมีการทำการแปรรูปหน่อไม้อัดบีบมากพอเพียงสำหรับการบริโภคภายในประเทศอยู่แล้ว จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการแปรรูปหน่อไม้แห้งเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดอัตราการนำเข้าของหน่อไม้แห้งและเมื่อผลิตผลจากหน่อไม้ไผ่ดงต่าง ๆ มีปริมาณเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศแล้ว รัฐบาลก็ควรจะมีมาตรการควบคุมการนำเข้าหน่อไม้แปรรูปต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถยึดการทำสวนไผ่ดงเป็นอาชีพที่มั่นคงยิ่งขึ้น และเพื่อช่วยรักษาตลาดการค้าของประเทศ อันจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการนำเข้าหน่อไม้สดแช่เย็น หน่อไม้แห้ง และหน่อไม้อัดบีบ ในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.6 2.7 และ 2.8 นั้นจะเห็นได้ว่าการนำเข้าหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดจาก

หลายประเทศ แต่สถิติการนำเข้าหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดจากแต่ละประเทศในแต่ละปีมีปริมาณไม่แน่นอน ซึ่งสามารถแยกพิจารณารายละเอียดปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสำหรับหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดได้ดังต่อไปนี้

2.1.1 หน่อไม้สดแช่เย็น จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการนำเข้าหน่อไม้สดแช่เย็นของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.6 ปรากฏว่าปริมาณการนำเข้าหน่อไม้สดแช่เย็นจากประเทศต่าง ๆ คือ ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮังกง และ สิงคโปร์ ในแต่ละปีไม่แน่นอน กล่าวคือในปี พ.ศ. 2519 มีปริมาณการนำเข้ารวมถึง 65.767 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 1,204,000 บาท โดยมีการนำเข้าจากประเทศไต้หวันในปริมาณสูงที่สุดถึง 63.282 เมตริกตัน และในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ปริมาณการนำเข้ารวมลดลงเป็น 16.464 16.425 17.612 1.270 1.304 0.390 17.623 11.300 และ 2.590 เมตริกตันตามลำดับ (ตารางที่ 2.6)

2.1.2 หน่อไม้แห้ง จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการนำเข้าหน่อไม้แห้งของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.7 ปรากฏว่าประเทศไทยมีการนำเข้าหน่อไม้แห้งจากหลายประเทศด้วยกันโดยส่วนใหญ่จะเป็นการนำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ไต้หวันและฮังกง แต่ปรากฏว่าปริมาณการนำเข้าในแต่ละปีไม่แน่นอน กล่าวคือในปี พ.ศ. 2519 มีปริมาณการนำเข้าหน่อไม้แห้งรวมเป็น 76.350 เมตริกตัน และลดลงเป็น 44.839 เมตริกตันในปี พ.ศ. 2520 ส่วนในปี พ.ศ. 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 นั้นปรากฏว่าปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 111.338 103.402 106.914 218.322 135.900 183.413 122.379 และ 220.443 เมตริกตันตามลำดับ

ตารางที่ 2.6

ปริมาณและมูลค่านำเข้าหน้าไม้สดแช่เย็นของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ขาย	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ไต้หวัน	63.282	1.165	15.994	0.294	15.750	0.364	16.002	0.490	-	-	-	-	-	-	16.483	0.567	10.000	0.392	-	-
สาธารณรัฐ- ประชาชนจีน	2.485	0.039	0.470	0.009	0.180	0.003	0.310	0.003	1.270	0.024	0.594	0.020	0.390	0.004	0.490	0.008	-	-	0.610	0.070
ฮ่องกง	-	-	-	-	0.495	0.018	0.700	0.022	-	-	0.710	0.021	-	-	0.630	0.023	1.050	0.056	0.980	0.056
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.020	0.001	0.250	0.023	-	-
รวม	65.767	1.204	16.464	0.303	16.425	0.385	17.012	0.515	1.270	0.024	1.304	0.041	0.390	0.004	17.623	0.599	11.300	0.471	2.590	0.126

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.7

ปริมาณและมูลค่านำเข้าหน้าไม้แห้งของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ขาย	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	5.100	0.171	0.300	0.091	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.485	0.026	5.340	0.445	0.560	0.067
สาธารณรัฐ- ประชาชนจีน	69.750	3.485	43.380	3.661	108.320	8.706	100.138	8.398	104.329	8.908	214.522	10.942	129.776	11.106	180.088	15.429	110.282	10.166	205.946	22.860
ไต้หวัน	1.500	0.126	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.960	0.082	-	-	2.832	0.242	-	-
ฮ่องกง	-	-	1.000	0.084	0.012	0.001	3.264	0.279	2.585	0.221	1.800	0.154	5.144	0.440	-	-	1.014	0.087	2.976	0.331
อิตาลี	-	-	0.060	0.004	0.300	0.025	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.065	0.042
สวีตเซอร์แลนด์	-	-	0.099	0.065	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.020	0.003	-	-	-	-
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เกาหลีใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อินโดนีเซีย	-	-	-	-	2.706	0.023	-	-	-	-	2.000	0.171	-	-	1.920	0.164	-	-	0.480	0.053

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่านำเข้าหน้าไม้แห้งของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ขาย	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ฟิลิปปินส์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.020	0.040	-	-	-	-	-	-
สหรัฐอเมริกา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.900	0.089	2.832	0.242	-	-
ออสเตรเลีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.079	0.001	-	-
แคนาดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.416	1.194
รวม	76.350	3.782	44.839	3.905	111.338	8.755	103.402	8.677	106.914	9.129	218.322	11.267	135.900	11.668	183.413	15.711	122.379	11.183	220.443	24.547

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.8

ปริมาณและมูลค่านำเข้าหน่อไม้สดดิบของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ขาย	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ไต้หวัน	-	-	21.848	0.608	4.079	0.120	-	-	0.028	0.001	-	-	-	-	-	-	1.389	0.042	1.296	0.054
สาธารณรัฐ- ประชาชนจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	1.525	0.044	-	-	-	-	0.153	0.028	0.952	0.038	-	-
ออสเตรเลีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.014	0.002	-	-
รวม	-	-	21.848	0.608	4.079	0.120	-	-	1.553	0.045	-	-	-	-	0.153	0.028	2.355	0.082	1.296	0.054

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ตารางที่ 2.7) จึงกล่าวได้ว่าปริมาณการนำเข้ารวมโดยทั่วไปมีแนวโน้มลดลง ยกเว้นปี พ.ศ. 2520 เท่านั้น และหากจะพิจารณาเฉพาะประเทศผู้ขายที่สำคัญ พบว่าในปี พ.ศ. 2528 ประเทศไทยซื้อหน่อไม้แห้งจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกหน่อไม้แปรรูปที่สำคัญและรายใหญ่ รายหนึ่งของโลก เป็นปริมาณและมูลค่าสูงสุดคือ 205.946 เมตริกตัน และ 22,860,000 บาท โดยมีสถิติการนำเข้าหน่อไม้แห้งจากประเทศนี้อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2528 รองลงมาคือ ประเทศแคนาดาในปี 2528 นำเข้า เป็นปริมาณ 10.416 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 1,194,000 บาท และปี 2528 นี้ เป็นปีแรกที่มีการนำเข้าหน่อไม้จากประเทศแคนาดา (ตารางที่ 2.7)

2.1.3 หน่อไม้อัดปับ จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่า การนำเข้าหน่อไม้อัดปับของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดง ในตารางที่ 2.8 ปรากฏว่าประเทศไทยมีการนำเข้าหน่อไม้อัดปับจากประเทศต่าง ๆ ในแต่ละปีน้อยมากแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2519 2522 2524 และ พ.ศ. 2525 นั้นไม่มีการนำเข้าหน่อไม้อัดปับจากต่างประเทศเลย ส่วนในปี พ.ศ. 2520 2521 และ พ.ศ. 2528 นั้นมีการนำเข้าจากประเทศ ไต้หวัน เพียงประเทศเดียวในปริมาณ 21.848 4.679 และ 1.296 เมตริกตัน ตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. 2523 มีปริมาณการนำเข้ารวม 1.553 เมตริกตัน ในจำนวนนี้ นำเข้าจากประเทศไต้หวัน และ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปริมาณ 6.028 และ 1.525 เมตริกตันตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. 2527 มีปริมาณการนำเข้ารวม 2.355 เมตริกตัน โดยนำเข้าจากสามประเทศคือ ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน และ ออสเตรเลีย ในปริมาณ 1.389 0.952 และ 0.014 เมตริกตันตามลำดับ (ตารางที่ 2.8)

2.2 การส่งออก ประเทศไทยได้ทำการค้าหน่อไม้แปรรูปกับ ต่างประเทศมานานแล้วนับแต่มีการนำพันธุ์ไม้ดังกล่าวมาปลูกในประเทศไทย ซึ่ง เมื่อ

ตารางที่ 2.9

สถิติการส่งออกผลไม้สด พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน
มูลค่า : ล้านบาท

ชนิดผลไม้	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ผลไม้สดแช่เย็น	22.000	0.175	-	-	4.268	0.012	78.764	0.476	119.418	0.861	35.398	0.446	235.481	2.277	288.676	5.105	338.869	8.788	760.682	12.570
ผลไม้แห้ง	3.719	3.074	0.367	0.061	0.163	0.008	-	-	5.282	0.058	119.923	1.414	32.325	0.694	29.693	2.971	15.217	1.112	6.812	0.656
ผลไม้สดปับ	221.413	1.140	485.703	3.071	640.487	4.544	1,107.828	7.290	1,433.685	13.227	1,734.392	22.673	3,601.353	50.740	5,865.356	81.826	8,557.942	91.973	14,053.861	162.435
รวม	247.132	4.389	486.070	3.132	644.918	4.564	1,186.592	7.766	1,568.385	14.146	1,889.713	24.533	3,869.159	53.711	6,183.725	89.902	8,912.028	101.873	14,821.355	175.661

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

พิจารณาจากสถิติการส่งออกหน่อไม้ไผ่ดองแปรรูปทุกชนิด พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.8 จะเห็นได้ว่าในรอบระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมีแนวโน้มสูงขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2519 มีปริมาณการส่งออกรวม 247.132 เมตริกตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 486.070 644.918 1,186.592 1,558.385 1,889.713 3,869.519 6,183.725 8,912.028 และ 14,821.355 เมตริกตัน ในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ตามลำดับ ซึ่งจากการที่ประเทศไทยสามารถเพิ่ม ปริมาณการส่งออกได้ในอัตราที่ทวียิ่งขึ้นทุก ๆ ปีดังกล่าว เป็นผลให้มูลค่าการ ส่งออกในปี พ.ศ. 2528 สูงมากถึง 175,661,000 บาท ในจำนวนนี้เป็น การส่งออกหน่อไม้ไผ่ดองแปรรูปในปริมาณสูงสุดถึง 14,053.861 เมตริกตัน รองลงมา คือหน่อไม้สดแช่เย็นในปริมาณ 760.682 เมตริกตัน ส่วนหน่อไม้แห้งมีการ ส่งออกในปริมาณต่ำสุดเพียง 6.812 เมตริกตันเท่านั้น (ตารางที่ 2.9)

ตามรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการส่งออกหน่อไม้สดแช่เย็น หน่อไม้ แห้งและหน่อไม้ดองแปรรูป ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2.10, 2.11 และ 2.12 นั้น จะเห็นได้ว่ามีผู้ซื้ออยู่หลายประเทศ แต่สถิติการซื้อหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดของ แต่ละประเทศในแต่ละปียังไม่แน่นอน กล่าวคือ ในบางปีประเทศผู้ซื้อก็อาจ เปลี่ยนแปลงไป และแต่ละประเทศก็อาจจะซื้อในปริมาณและมูลค่าที่เพิ่มขึ้นหรือ ลดลงในแต่ละปีก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยสามารถหาตลาดใหม่หรือประเทศผู้ซื้อใหม่สำหรับหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดได้ มากขึ้น อาทิเช่น ประเทศอิรัก ประเทศซาอุดีอาระเบีย ประเทศคูเวต และ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นต้น ซึ่งจะพิจารณาปริมาณและมูลค่าการ ส่งออกสำหรับหน่อไม้แปรรูปแต่ละชนิดดังต่อไปนี้

2.2.1 หน่อไม้สดแช่เย็น จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการส่งออกหน่อไม้สดแช่เย็นในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.10 ปรากฏว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกหน่อไม้สดแช่เย็นไปยังประเทศต่าง ๆ ในแต่ละปีนั้นไม่แน่นอน กล่าวโดยส่วนรวมปริมาณการนำเข้าของประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นผลให้ในปี พ.ศ. 2528 มีปริมาณการส่งออกหน่อไม้สดแช่เย็นทั้งสิ้นถึง 760.682 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 12,750,000 บาท ซึ่งนับเป็นปริมาณและมูลค่าที่สูงขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกเพียง 22 เมตริกตัน มูลค่า 175,000 บาท โดยปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.58 ส่วนมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 70.83 สำหรับประเทศผู้ซื้อหน่อไม้สดแช่เย็นที่สำคัญจากไทยในปี 2528 คือประเทศญี่ปุ่น นำเข้า 230.048 เมตริกตัน มูลค่า 3,698,000 บาท ประเทศมาเลเซีย นำเข้า 169.814 เมตริกตัน มูลค่า 2,893,000 บาท และประเทศซาอุดีอาระเบีย นำเข้า 283.380 เมตริกตัน มูลค่า 4,488,000 บาท จากข้อมูลนี้จะเห็นว่าประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศผู้ซื้อรายใหญ่ที่สุด โดยเริ่มซื้อจากประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา โดยซื้อเพิ่มขึ้นทั้งด้านปริมาณและมูลค่า (ตารางที่ 2.10)

2.2.2 หน่อไม้แห้ง จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่าการส่งออกหน่อไม้แห้งในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.11 ปรากฏว่ามีผู้ซื้ออยู่หลายประเทศ และสถิติการซื้อของแต่ละประเทศไม่แน่นอน ซึ่งหากพิจารณาถึงประเทศผู้ซื้อที่สำคัญเฉพาะปี พ.ศ. 2528 จากปริมาณการส่งออกหน่อไม้แห้ง 6.812 เมตริกตัน มูลค่า 656,000 บาท นั้นเป็นหน่อไม้แห้งที่ส่งไปประเทศฮ่องกง 5 เมตริกตัน มูลค่า 463,000 บาท ซึ่งเป็นปริมาณและมูลค่าสูงสุด รองลงมาคือประเทศสหรัฐอเมริกา นำเข้า 1.531 เมตริกตัน มูลค่า 150,000 บาท (ตารางที่ 2.11)

ตารางที่ 2.10

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน้าไม้สดแช่เย็นของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สาธารณรัฐ- กัมพูชา- ประชาธิปไตย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฮ่องกง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.069	0.001	4.800	0.020	4.000	0.074	-	-	23.180	0.208
ญี่ปุ่น	22.000	0.175	-	-	-	-	78.000	0.465	113.475	0.795	-	-	69.300	0.635	110.532	0.979	36.870	0.305	230.048	3.698
บาห์เรน	-	-	-	-	0.400	0.003	-	-	0.050	0.001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สหรัฐอเมริกา	-	-	-	-	3.860	0.008	0.590	0.005	2.348	0.025	15.710	0.196	67.771	0.296	16.495	0.226	23.896	0.429	23.296	0.803
ออสเตรเลีย	-	-	-	-	0.008	0.001	-	-	-	-	0.820	0.013	-	-	2.796	0.038	2.328	0.025	4.929	0.078
สาธารณรัฐ- ประชาธิปไตย- ประชาชนลาว	-	-	-	-	-	-	0.100	0.003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน้าไม้สดแช่เย็นของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สวีเดน	-	-	-	-	-	-	0.074	0.003	-	-	0.152	0.003	-	-	-	-	1.051	0.021	-	-
ฝรั่งเศส	-	-	-	-	-	-	-	-	3.340	0.034	14.973	0.179	8.400	0.081	-	-	20.336	0.226	6.200	0.082
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	-	-	-	-	-	-	-	-	0.090	0.004	0.032	0.001	0.080	0.002	0.500	0.023	0.400	0.009	4.033	0.031
นอร์เวย์	-	-	-	-	-	-	-	-	0.015	0.001	-	-	0.360	0.003	-	-	-	-	-	-
สหราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-	-	-	0.100	0.001	-	-	1.085	0.028	0.322	0.016	0.196	0.013	0.630	0.026
เกาหลีใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.500	0.024	7.340	0.093	3.400	0.083	-	-	-	-
มาเลเซีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.100	0.002	5.480	0.123	2.265	0.068	49.275	0.961	169.814	2.893
ชาวดัตช์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.000	0.025	23.940	0.371	7.032	0.070	17.960	0.493	9.853	0.180
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.042	0.002	39.366	0.427	134.030	3.256	181.774	6.244	283.380	4.488
บรูไน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.075	0.001	-	-	0.550	0.019	-	-

ตารางที่ 2.10 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกนอกนอไม้สดแช่เย็นของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ศรีลังกา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.291	0.150	2.087	0.216	0.015	0.001	0.783	0.007
แคนาดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.193	0.047	1.672	0.026	0.218	0.008	0.829	0.014
ไต้หวัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.150	0.001	-	-	0.550	0.006
เนเธอร์แลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.020	0.016	-	-	-	-
สวีเดน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.327	0.011	-	-	-	-
สหภาพโซเวียต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.048	0.002	-	-	-	-
อิรัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.000	0.034	-	-
ฟิลิปปินส์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.728	0.052
ไอมาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.174	0.003
คูเวต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.255	0.001
รวม	22.000	0.175	-	-	4.268	0.012	78.764	0.476	119.418	0.861	35.398	0.446	235.451	2.277	288.676	5.105	338.869	8.788	760.682	12.570

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 2.11

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน่อไม้แห้งของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ฮ่องกง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.000	0.047	-	-	-	-	-	-	5.000	0.463
มาเลเซีย	-	-	0.200	0.039	-	-	-	-	-	-	-	-	0.300	0.003	-	-	-	-	-	-
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.720	0.007	-	-	-	-	-	-
เดนมาร์ก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สหรัฐอเมริกา	3.719	3.074	0.127	0.021	0.113	0.006	-	-	4.382	0.045	73.242	0.925	13.605	0.380	0.820	0.118	1.456	0.066	1.531	0.150
สาธารณรัฐ- ประชาธิปไตย-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ประชาชนลาว	-	-	0.040	0.001	-	-	-	-	0.800	0.004	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ฝรั่งเศส	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.240	0.030	-	-	-	-	-	-	0.174	0.003
ญี่ปุ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32.400	0.340	17.600	0.290	28.870	2.852	13.200	1.002	-	-
สาธารณรัฐ- สังคมนิยมแห่ง-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สหภาพพม่า	-	-	-	-	0.050	0.002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกผลไม้แห้งของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
นอร์เวย์	-	-	-	-	-	-	-	-	0.100	0.009	0.125	0.014	-	-	-	-	-	-	-	-
ซาอุดีอาระเบีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.744	0.008	-	-	-	-	-	-	-	-
สหราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.040	0.002	0.030	0.004	-	-	0.111	0.009	0.047	0.001
แคนาดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.992	0.038	-	-	-	-	0.150	0.007	-	-
ศรีลังกา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.070	0.010	-	-	-	-	-	-
โอมาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.003	0.001	-	-	-	-
นิวซีแลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.210	0.024	0.014	0.001
ออสเตรเลีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.140	0.010	-	-	-	-	0.090	0.004	-	-
กาตาร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.050	0.006
เนเธอร์แลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.050	0.007

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน้าไม้แห้งของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สหพันธ์- สาธารณรัฐ- เยอรมัน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.050	0.007
อิรัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.070	0.021
รวม	3.719	3.074	0.367	0.061	0.163	0.008	-	-	5.282	0.058	119.923	1.414	32.325	0.194	29.693	2.971	15.217	1.112	6.812	0.656

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.3 หน่อไม้อัดบีบ จากรายละเอียดปริมาณและมูลค่า การส่งออกหน่อไม้อัดบีบในปี พ.ศ. 2519-2528 ตามที่แสดงในตารางที่ 2.12 ปรากฏว่ามีผู้ซื้ออยู่หลายประเทศ นอกจากนี้ยังมีประเทศผู้ซื้อใหม่เพิ่มขึ้นทุกปี ปีละหลาย ๆ ประเทศ ดังนี้คือ ในปี พ.ศ. 2520 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ประเทศ บาห์เรน ฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ในปี พ.ศ. 2521 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน อินเดีย และซาอุดีอาระเบีย ในปี พ.ศ. 2523 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย นอร์เว เนเธอร์แลนด์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และ แคนาดา ในปี พ.ศ. 2524 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ และ นิวซีแลนด์ ในปี พ.ศ. 2525 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศคูเวต ศรีลังกา สหรัฐ-อาหรับเอมิเรตส์ เบลเยียม และ กาตาร์ ในปี พ.ศ. 2526 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ อาณาจักรฝรั่งเศสแปซิฟิก ประเทศจอร์แดน และ โปรตุเกส ในปี พ.ศ. 2527 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศกรีซ และ เอธิโอเปีย ส่วนในปี พ.ศ. 2528 ประเทศผู้ซื้อใหม่ได้แก่ ประเทศอิรัก สวาซีแลนด์ และ อาณาจักรฝรั่งเศสใต้ ซึ่งจากการที่ประเทศไทยสามารถขยายตลาดต่างประเทศ สำหรับการส่งออกหน่อไม้อัดบีบได้เพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีเช่นนี้ เป็นผลให้ทั้งปริมาณและ มูลค่าการส่งออกหน่อไม้อัดบีบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2519 มีปริมาณการส่งออกหน่อไม้อัดบีบเป็น 221.413 เมตริกตัน และเพิ่มเป็น 485.703 640.487 1,107.828 1,433.685 1,734.392 3,601.253 5,865.356 8,557.942 และ 14,053.861 เมตริกตัน ในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ตามลำดับส่วน ทางด้านมูลค่าการส่งออกหน่อไม้อัดบีบในปี พ.ศ. 2519 นั้น มีมูลค่าเท่ากับ 1,140,000 บาท และเพิ่มขึ้นเป็น 3,071,000 4,544,000 7,290,000 13,227,000 22,673,000 50,743,000 81,825,000

ตารางที่ 2.12

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน้ามัตตปีของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ฮ่องกง	34.410	0.165	46.731	0.264	18.938	0.110	12.828	0.053	78.996	0.547	225.601	2.149	371.116	4.435	171.256	1.429	391.437	3.704	285.811	3.196
ญี่ปุ่น	74.700	0.347	198.000	1.294	427.600	3.022	718.874	4.550	1,023.104	8.633	394.600	3.493	1,575.780	18.477	3,754.921	50.938	5,964.247	54.450	10,264.589	105.266
สาธารณรัฐ- กัมพูชา-																				
ประชาธิปไตย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มาเลเซีย	12.100	0.063	27.700	0.038	-	-	-	-	-	-	16.622	0.040	8.140	0.018	-	-	6.600	0.015	50.715	0.123
สิงคโปร์	65.360	0.356	139.085	0.843	133.146	0.818	254.260	1.406	77.690	0.532	160.957	1.400	45.162	0.475	78.330	0.740	129.033	1.168	135.147	1.035
สหรัฐอเมริกา	27.452	0.171	43.913	0.463	39.347	0.391	55.939	0.492	145.047	1.807	468.296	7.824	744.046	12.991	624.013	9.528	693.253	12.382	1,238.241	19.769
สาธารณรัฐ- ประชาธิปไตย-																				
ประชาชนลาว	1.196	0.003	7.858	0.027	1.282	0.006	0.252	0.009	0.181	0.008	0.072	0.011	-	-	-	-	-	-	-	-
เดนมาร์ก	5.310	0.030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.800	0.131	137.506	1.569	166.345	1.819	301.960	3.491

ตารางที่ 2.12 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน่อไม้สดป็นของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ออสเตรเลีย	0.885	0.005	0.226	0.002	0.050	0.001	2.177	0.030	42.314	0.825	13.698	0.254	54.906	0.888	71.599	1.026	106.183	1.272	86.116	1.374
บาห์เรน	-	-	1.588	0.016	1.820	0.015	1.520	0.015	1.022	0.012	5.225	0.071	5.907	0.134	16.950	0.206	10.773	0.119	14.336	0.249
ฝรั่งเศส	-	-	20.550	0.123	10.933	0.085	42.680	0.512	34.458	0.434	52.172	0.683	102.562	1.183	128.199	1.994	144.721	1.935	126.973	1.654
สหพันธ์- สาธารณรัฐ- เยอรมัน	-	-	0.052	0.001	1.067	0.020	1.921	0.028	0.703	0.014	180.505	3.063	230.060	3.827	168.681	2.876	178.167	2.807	601.915	9.373
อิหร่านสถาน	-	-	-	-	0.024	0.001	0.045	0.002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อินเดีย	-	-	-	-	0.080	0.003	0.052	0.002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ซาอุดีอาระเบีย	-	-	-	-	6.200	0.072	17.280	0.191	24.031	0.334	104.763	1.965	331.723	6.024	412.044	7.308	521.098	8.450	437.123	6.413
ออสเตรเลีย	-	-	-	-	-	-	-	-	0.251	0.007	-	-	15.984	0.259	15.930	0.302	33.133	0.388	0.300	0.010
นอร์เวย์	-	-	-	-	-	-	-	-	0.272	0.008	-	-	-	-	0.109	0.004	2.001	0.051	16.262	0.299
เนเธอร์แลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5.700	0.182	-	-	1.653	0.038	-	-	38.345	0.660

ตารางที่ 2.12 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน้าไม้คืบของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สวีเดน	-	-	-	-	-	-	-	-	0.066	0.001	0.180	0.002	2.436	0.060	1.612	0.044	19.933	0.293	8.267	0.124
สวีเดน	-	-	-	-	-	-	-	-	0.210	0.002	1.163	0.022	4.891	0.080	6.607	0.140	5.104	0.057	3.782	0.077
สหราชอาณาจักร	-	-	-	-	-	-	-	-	0.340	0.004	0.131	0.004	16.908	0.332	137.436	1.829	61.253	0.711	240.468	4.082
แคนาดา	-	-	-	-	-	-	-	-	5.000	0.059	41.847	0.640	29.650	0.586	61.292	0.970	66.775	1.111	107.829	1.704
อิสราเอล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เกาหลีใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	53.680	0.709	1.840	0.022	34.200	0.289	-	-	-	-
นิวซีแลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.180	0.161	-	-	0.676	0.013	14.664	0.329	3.069	0.061
คูเวต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.800	0.062	7.343	0.144	33.511	0.726	55.909	0.774
ศรีลังกา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.135	0.019	0.081	0.011	-	-	0.481	0.014
สหรัฐอเมริกา-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.060	0.236	1.075	0.029	-	-	3.476	0.053
อิตาลี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เบลเยียม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.580	0.441	-	-	1.566	0.021	1.597	0.022

ตารางที่ 2.12 (ต่อ)

ปริมาณและมูลค่าส่งออกหน่อไม้สดปีของประเทศไทย พ.ศ. 2519-2528

ปริมาณ : เมตริกตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศผู้ซื้อ	2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
กาดาร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.767	0.063	16.800	0.184	4.165	0.083	4.656	0.073
อาณาจักร- ฝรั่งเศสเบรียท์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.108	0.004	0.237	0.007	-	-
จอร์แดน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.005	0.029	0.991	0.009	5.145	0.139
โปรตุเกส	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15.930	0.181	-	-	-	-
กรีซ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.721	0.065	-	-
เอธิโอเปีย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.031	0.001	-	-
อิรัก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18.060	0.296
สวาซีแลนด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.065	2.059
อาณาจักร- ฝรั่งเศสใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.045	0.034
ประเทศอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.179	0.011
รวม	221.413	1.140	485.703	3.071	640.487	4.544	1,107.828	7.290	1,433.685	13.227	1,734.392	22.673	3 601.253	50.743	5,865.356	81.825	8,557.942	91.973	14,053.861	162.435

ที่มา : กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

91,973,000 และ 162,435,000 บาท ในปี พ.ศ. 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 และ พ.ศ. 2528 ตามลำดับ ซึ่งจากการพิจารณาจะเห็นได้ว่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ทั้งปริมาณและมูลค่าในอัตราที่ทวียิ่งขึ้นทุกปี สำหรับประเทศผู้ซื้อหน่อไม้อัดบีบที่สำคัญที่สุดคือ ประเทศญี่ปุ่น รองลงมาคือ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งส่งซื้อหน่อไม้อัดบีบจากประเทศไทยตลอดมาโดยสม่ำเสมอและในปริมาณและมูลค่าที่เพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังมีประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเริ่มซื้อหน่อไม้อัดบีบจากประเทศไทยในปี พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2521 เป็นต้นมาตามลำดับ ซึ่งประเทศทั้งสองก็เป็นลูกค้าที่สำคัญเช่นกัน เพราะมีการส่งซื้อหน่อไม้อัดบีบจากประเทศไทยในปริมาณและมูลค่าที่สูงขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา และหากจะพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2528 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกหน่อไม้อัดบีบ 14,053.861 เมตริกตัน มูลค่า 162,435,000 บาท แล้วจะพบว่า มีการส่งออกหน่อไม้อัดบีบไปยังประเทศญี่ปุ่น ในปริมาณสูงที่สุดถึง 10,264.589 เมตริกตัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.04 ของปริมาณส่งออกหน่อไม้อัดบีบทั้งสิ้น และส่งออกไปยังประเทศสิงคโปร์ในปริมาณที่รองลงมาเท่ากับ 1,238.241 เมตริกตัน นอกจากนี้ยังมีการส่งออกไปยังประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ซาอุดีอาระเบีย เดนมาร์ก และ สหราชอาณาจักร ซึ่งมีปริมาณการส่งออก 601.915 437.123 301.960 และ 240.468 เมตริกตัน ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 9,373,000 6,413,000 3,491,000 และ 4,082,000 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 2.12)

2.3 การขยายตลาดต่างประเทศ การเพิ่มปริมาณการส่งออก และขยายตลาดต่างประเทศสำหรับการส่งออกของหน่อไม้แปรรูปทุกชนิด เป็นสิ่งจำเป็นซึ่งทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลควรร่วมมือกันในการหาตลาด หรือประเทศผู้ซื้อใหม่เพิ่มขึ้น พร้อมทั้งพยายามทำให้ประเทศที่เคยซื้ออยู่เดิมเพิ่มการซื้อจาก

ประเทศไทยมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อเกษตรกรผู้ผลิตหน่อไม้ไผ่ต่าง และต่อ ประเทศชาติโดยรวม ซึ่งการขยายตลาดต่างประเทศอาจทำได้ 2 ลักษณะดังนี้

2.3.1 ขยายตลาดซึ่งเคยซื้ออยู่แล้วให้ซื้ออย่างสม่ำเสมอ และซื้อเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่อไม้สดแช่เย็นและหน่อไม้แห้งนั้น ทั้งรัฐบาลและเอกชนควรหาวิธีการที่จะทำให้ประเทศผู้ซื้อมีการสั่งซื้อจากประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ เพราะเท่าที่ผ่านมาปรากฏว่าสถิติการซื้อของแต่ละประเทศไม่แน่นอน นอกจากนี้ก็ควรจะเน้นการเพิ่มปริมาณการส่งออกไปยังประเทศผู้ซื้อที่สำคัญ เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย ย่างกุ้ง และ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่มีอำนาจซื้อสูงอยู่แล้ว

2.3.2 หาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น ในกรณีที่รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือ โดยให้กรมการค้าต่างประเทศส่งตัวแทนไปเจรจาหาตลาดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหน่อไม้สดแช่เย็นและหน่อไม้แห้ง ซึ่งปริมาณการส่งออกยังน้อยและตลาดยังไม่ขยายตัวเท่าที่ควร และสำหรับตลาดต่างประเทศที่คาดว่า จะเป็นตลาดใหม่ที่สำคัญได้แก่ กลุ่มประเทศในแถบตะวันออกกลาง เนื่องจาก ในปัจจุบันมีแรงงานชาวเอเชียอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้ความต้องการในการบริโภคหน่อไม้แปรรูปชนิดต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นในอนาคตได้

อย่างไรก็ตาม การขยายตลาดต่างประเทศจะเป็นไปได้ ด้วยดี ก็ต่อเมื่อรัฐบาลสามารถควบคุมและปรับปรุงคุณภาพของผลิตผลจากหน่อไม้ ชนิดต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐาน เนื่องจากประเทศที่นิยมบริโภคหน่อไม้นั้น ก็มักจะเป็นประเทศผู้ผลิตและคู่แข่งที่สำคัญด้วย เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน เป็นต้น ดังนั้นการขยายตลาดต่างประเทศ ออกไปจะทำได้ยาก หากไม่มีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกับ ต่างประเทศ นอกจากนี้รัฐบาลควรช่วยเหลือโดยการหาหนทางในการลดต้นทุน

การผลิตให้ต่ำลง รวมทั้งเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อเนื้อที่ที่สูงขึ้น ตลอดจนพัฒนาระบบการบรรจุและการขนส่งให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยไม่เกิดความเสียหายแก่หน่อไม้ไผ่ตงในระหว่างขนส่ง อันจะส่งผลให้สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย